

DEN SVENSKA KRIMINALPOLITIKEN

En analys av det politiska spelet

MATHIAS DAMRÉN

SAMMANDRAG

Undersökningen handlar om den svenska kriminalpolitiken och om vad det kan finnas för faktorer som legat till grund för kriminalpolitikens ökade prioritering av skärpta straff. Sedan 1960-talet har det skett ett skifte i synen på straffets funktion och syftet med undersökningen är att genom rationalistiskt analys av två riksdagsbeslut innebärande straffskärpningar undersöka vad det finns för ideologiska samt strategiska motiv till kriminalpolitikens ökade fokus på att skärpta straffen. Arbetet har utgått från en kvalitativ textanalys där man via tolkning funnit teoretisk data. Undersökningen har sedan utgått från en motivanalys för att kartlägga medvetna överväganden aktörerna gjort inför besluten. För att kunna styrka den kriminalpolitiska trenden har två propositioner innehållande straffskärpningar används. Resultatet visade att partierna hade likande motiv till varför man röstade igenom de bägge lagförslagen. Däremot har ideologiska och strategiska motiv vägt olika mycket för respektive beslut. Kriminalpolitikens utformning beror på varje aktörs strävar efter maximalt inflyttande.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Introduktion.....	1
1.2	Problemformulering.....	2
1.3	Syfte och frågeställning.....	2
1.4	Disposition.....	2
2	Teoretiska utgångspunkter	3
2.1	Idéer om straffets funktion.....	3
2.2	Straffteorier.....	4
2.2.1	Retributivism.....	4
2.2.2	Konsekventialism.....	4
2.3	Den allmänna rättskänslan.....	5
2.4	Strategiska målsättningar.....	6
2.5	Strategiska arenor.....	6
2.6	Rational choice theory.....	8
2.7	Fångarnas dilemma.....	8
3	Metod och material	9
3.1	Metod.....	9
3.1.1	Val av fall.....	9
3.1.2	Motivanalys.....	10
3.1.3	Kvalitativ textanalys.....	12
3.2	Material.....	13
3.2.1	Propositioner.....	13
3.2.2	En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet.....	13
3.2.3	Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott.....	14
4	UNDERSÖKNING och analys.....	15
4.1	En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet.....	15
4.2	Ideologiska motiv.....	15
4.2.1	Socialdemokraterna.....	15
4.2.2	Vänsterpartiet.....	16
4.2.3	Miljöpartiet.....	16
4.2.4	Liberalerna.....	17
4.2.5	Centerpartiet.....	18
4.2.6	Moderaterna.....	18
4.2.7	Kristdemokraterna.....	19
4.2.8	Sverigedemokraterna.....	19

4.3	Strategiska motiv.....	20
4.3.1	Socialdemokraterna	20
4.3.2	Vänsterpartiet	21
4.3.3	Sverigedemokraterna	22
4.3.4	Miljöpartiet	23
4.3.5	Liberalerna	23
4.3.6	Moderaterna.....	24
4.3.7	Kristdemokraterna	25
4.3.8	Centerpartiet	26
4.4	Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott.....	26
4.5	Ideologiska motiv.....	26
4.5.1	Socialdemokraterna	26
4.5.2	Vänsterpartiet	27
4.5.3	Miljöpartiet	27
4.5.4	Liberalerna	28
4.5.5	Centerpartiet	29
4.5.6	Moderaterna	29
4.5.7	Kristdemokraterna	30
4.5.8	Sverigedemokraterna	31
4.6	Strategiska motiv.....	31
4.6.1	Socialdemokraterna	31
4.6.2	Miljöpartiet	32
4.6.3	Sverigedemokraterna	33
4.6.4	Moderaterna	33
4.6.5	Vänsterpartiet	34
4.6.6	Liberalerna	34
4.6.7	Kristdemokraterna	35
4.6.8	Centerpartiet	36
5	Slutsatser och avslutande diskussion	36
5.1	Slutsatser	36
5.1.1	Varför beslutar de svenska riksdagspartierna att rösta igenom lagförslaget om en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet? (Prop. 2017/18:177).	36
5.1.2	Varför beslutar de svenska riksdagspartierna att rösta igenom lagförslaget om straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott? (Prop. 2016/17:108).	37
5.2	Avslutande diskussion.....	38
5.3	Framtida forskning	40
	Referenser	41
	Bilaga 1:	

1 INLEDNING

1.1 Introduktion

Frågan gällande att skärpa straffen är en aktuell fråga i Sverige då en rad olika lagförslag har lagts fram i riksdagen som ett uttryck på att den allmänna rättskänslan uppfattar straffen i Sverige som alldeles för låga. I media har man talat om brottsutvecklingen i Sverige och väljarna ser frågan om gällande trygghet och lag och ordningen som central (Novus, 2018b, s.1). Kriminalpolitiken har således utvecklats till en relevant fråga som politikerna allt mer tar på större allvar där de aktivt profilerar sina ståndpunkter i frågor gällande kriminalitet och straffandets funktion. Exempel på sådana lagförslag är den omtalade samtyckeslagen (Holmin, 2018). Den västerländska kriminalpolitiken har skiftat fokus och gått mot en ny syn gällande straffandet utav förövare. Sedan 1960-talet har ett paradigmskifte skett i kriminalpolitiken och man har annan syn på straffandets värde. Man har gått ifrån tanken om rehabilitering och istället satsat mer på ett hårdare tillvägagångsätt jämt mot brottslighet (Demker & Otterström, 2009, s. 273). En teoretisk tanke om denna förändring är att beslutfattare övergett tanken om anledningarna som orsaker att människor begår brott och istället fokuserat på vad brottsligheten har för konsekvenser för de enskilda offret och allmänheten (Demker & Otterström, 2009, s. 273). Samhället har blivit allt mer individualiserat och ett allt större fokus på individens skyldigheter, men framförallt på dess rättigheter. Det är även påtagligt att frågan angående straff har blivit ett tydligt politikområde (Tham, 2018 s. 75). Politiker förhåller sig inte till experters uttalande (Tham, 2018 s. 76). Utifrån detta kan man tolka att politiker se möjligheter att använda kriminalpolitiken till sitt partis fördel. Kriminalpolitiken i Sverige är en intressekamp för samtliga riksdagspartier och det är således intressant att se hur partierna spelar mot varandra i denna intressestrid. Partier grundar sina beslut om skärpta straff utifrån olika perspektiv och användandet av lagstiftning gällande brott och straff kan ses som verktyg till att nå ett eftertraktat mål. Vad kan det då finnas för faktorer som legat till grund för kriminalpolitikens utformning? Vad finns det för motiv och strategiska förklaringar som leder till politikernas ökade fokus och prioriterande av skärpta straff? Finns det förklaringar till varför politikerna agerat som de gör när det gäller kriminalpolitiken?

1.2 Problemformulering

Jämsides med att kriminalpolitiken skiftat fokus till att skärpa straffen har fler tydliga trender skett i den svenska kriminalpolitiken. Förutom övergången om att satsa på skärpta straff kan man även urskilja att kriminalpolitiken gått från att vara en fråga styrd av experter till att allt större utsträckningen vara en fråga styrd av politiska intressen. En konflikt har uppstått mellan experters uttalande och politikernas intressen och där politikerna fäller det avgörande beslutet. (Tham, 2018 s. 76). Kriminalpolitiken har utvecklats till ett intresseområde där fakta utesluts och istället styrs av politiska intressen där partierna försöker profilera sig i frågan. Vad som beslutas behöver inte vara det som enligt forskningen gynnar samhället utan istället vad som nyttomaximerar det enskilda partierna. Kriminalpolitiken har således utvecklats till symboliska handlingar där man skärper straffen utan att ta någon direkt hänsyn om av vad skärpningar av straffen kan ge för konsekvenser på samhället. För att förstå kriminalpolitikens utformning krävs en förståelse av partiernas agerande. (Tham, 2018 s. 156). Den svenska kriminalpolitikens utformning kräver en förklaring om varför politikerna agerar som det gör gällande lagförslag innehållande straffskärpningar.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med arbetet är att utifrån ett rational choice perspektiv genomföra en motivanalys av två riksdagsbeslut innebärande straffskärpningar och undersöka vad det finns för ideologiska samt strategiska motiv till kriminalpolitikens ökade prioritering av skärpta straff. Hur resonerade riksdagspartierna för sina beslutsfattanden?

- Varför beslutar de svenska riksdagspartierna att rösta igenom lagförslaget om en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet? (Prop. 2017/18:177).
- Varför beslutar de svenska riksdagspartierna att rösta igenom lagförslaget om straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott? (Prop. 2016/17:108).

1.4 Disposition

Undersökningen uppdelning är att i avsnitt 2. *teoretiska utgångspunkter* beskrivs teorier för att kunna besvara dem ställda frågeställningarna. De avgörande teorierna för att besvara frågeställningarna är retributivism, konsekvensialism och det strategiska målsättningarna om att röstmaximera, sammanhållning inom det egna partiet och maximerande av parlamentariskt

inflytande. För att få förståelse vilket perspektiv undersökningen utgår ifrån beskriv rational choice theory. 3. *Metod och material* beskriver varför undersökningen utgår från de utvalda lagförslagen. Efter det beskrivs motivanalys som är undersökningens huvudsakliga metod samt kvalitativ textanalys som används för insamlandet av data. Under rubriken material beskriv de valda lagförslagens innehåll, möjlig kritik från lagrådet och hur partierna röstade för dem. Avsnitt 4. *Undersökning och analys* är uppdelat i två huvudrubriker om varje lagförslag som sedan utgår från underrubrikerna ideologi och strategi. I avsnitt 5. *Slutsatser och avslutande diskussion* sker en diskussion av undersökningens innehåll och besvarande av de båda frågeställningarna. I slutet nämns även framtida forskning om vad som skulle vara intressant att undersöka i framtiden.

2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

2.1 Idéer om straffets funktion

Straff behöver inte endast ses som ett verktyg för att hantera brottslingar. Det är även ett uttryck för statens makt, den kollektiva moralen samt förmedlare av känslouttryck. Man bidrar via straff att förkroppsliga det rådande känslotillståndet, bevisa en kulturell livssyn och att skapa en social identitet. Straffet hjälper att definiera samhällets karaktär, vilka typer av relationer de består av samt vilka slags liv det är möjligt och önskvärt att leva där (Sarnecki, 2015, s. 15). På så sätt markerar man via lagstiftning om vad som är accepterat samt avvikande beteende i ett samhälle. Diskussionen gällande straff handlar således mycket om känslomässiga värderingar och moraliska ställningstagande och det blir svårt att förhålla sig till forskares logiska förklaringar då frågor gällande brott och straff berör människor rättskänsla om vad som är rättvisa. Straff kan ses som ett medel vilket politiker vill tydligt markera mot. Det som ses som oacceptabla och skadliga handlingar i ett samhälle. Straff är en integrerad del i samhället och kan ge kunskap om samhället som exempelvis de maktförhållande som råder och straffandet har inte endast i syfte att skipa rättvisa (Sarnecki, 2015, s. 16). Det olika idéerna om vad straffet har för funktion har i syfte att underlätta undersökningen i att få en förståelse i hur man resonerar gällande straffandet. Olika idéer om straffandets funktion kan kopplas till retributivism och konsekvensialism som är två olika

teorier gällande vad straffandet kan ha för syfte. Straffteorier som har olika inriktning på hur man ska använda straffandet för att bästa möjliga resultat.

2.2 Straffteorier

För att kunna finna ideologiska motiv till politikernas handlande beskrivs retributivism och konsekvensialism som kan tolkas som varandras motsatser i synen om straffets funktion och syfte. De bägge straffteorierna blir relevanta utgångspunkter för att kunna undersöka politikernas ideologiska strävan med sina handlanden. Politikernas medvetna överväganden sker i försök till att forma kriminalpolitiken utefter den straffteori man anser vara eftersträvsamt.

2.2.1 Retributivism

Retributivism är ett teoretiskt förhållningsätt gentemot hur man ser på straff som kan jämföras med hämnd. Utifrån retributivism ska straff och straffandet ses som ett medel till att få tillbaka från den skada brottet givet (Hoffman & Graham, 2015, s. 144). Ett brott är styrt av en egocentriska tänkande och går emot samhällets moraliska överenskommelser. Ett brott ses inte endast som en attack mot den enskilda individen utan även mot hela samhället (Hoffman & Graham, 2015, s. 145). Förövaren ska stå för sin handlingens konsekvenser och vara beredd att stå till svars för den skada denne åstadkommit. Man kan se straff som ”öga för öga, tand för tand” där straffet ska stå i proportion till förövarens handling (Hoffman & Graham, 2015, s. 144). Grundläggande för idén är att ett brott ska resultera i ett likvärdigt straff (Sarnecki, 2015, s. 67). Tanken är att man ska bryta den onda cirkeln av negativt handlande. Förövarens handling och de straff som tilldelas ska sträva efter att vara jämbördigt och där vedergällning kan ses som en sorts hämnd som inte ska ges individuellt mellan individer utan istället av en auktoritet. (Hoffman & Graham, 2015, s. 144). Staten ska således ha ett ansvar i att straffa dem som begår brott och via vedergällning skipa rättvisa genom att förövaren får lida i proportion till det brott denne har begått (Sarnecki, 2015, s. 67). Straffet i sig saknar således ett direkt syfte och kan ses som ett etiskt krav på rättvisa (Sarnecki, 2015, s. 67).

2.2.2 Konsekventialism

Ett annat straffteoretiskt förhållningssätt gentemot straffets funktion är konsekventialism som bedömer hur rätt en handling är utifrån dess konsekvenser (Hoffman & Graham, 2015, s.

146). I kontrast med retributivism där straffets syfte är att skipa rättvisa förhåller sig konsekvensialism till åtgärder som i förebyggande syfte ska se till att inte fler brott sker (Sarnecki, 2015, s. 67). Med straffande strävar man således efter att straffet i sig ska ge så goda konsekvenser om möjligt och undvika vidare negativa efterföljder (Hoffman & Graham, 2015, s. 146). Straffet ska ses som prevention i syfte att förövaren ska bli en bättre människa (Sarnecki, 2015, s. 43). Teorin är kopplat till tanken om utilitarism vilket politiska aktörer genom sina handlingar strävar efter att maximera nyttan för samhället som helhet. Det finns en tanke om att politiker kan rangordna och bestämma sig för vad som är ett bättre alternativ jämfört ett annat. Således kan man mäta vad som ger mest nytta respektive inte (Hoffman & Graham, 2015, s. 186.). En utilitaristisk version av konsekvensialism straffande är att politiska aktörer ska med straffandet utgå från att maximera det samhälleliga välmående. Straffandet ska vara fördelaktigt för samhället i stort (Hoffman & Graham, 2015, s. 146). Man har i åtanke om samhällets bästa och om en förövare har möjlighet att bli en bättre människa kommer de i längden att gynna alla parter. Utifrån konsekvensialism tror man således mer på behandling än på straff. Man ser förövaren som en individ med begränsade möjligheter att fatta rationella beslut på grund av faktorer från det omgivande samhället (Sarnecki, 2015, s. 43).

2.3 Den allmänna rättskänslan

För att politikernas beslutfattande ska möjliggöra framgång för det egna partiet är det viktigt att politikerna tar hänsyn till den allmänna rättskänslan. Det kan ses som en faktor som politiker måste ha i beaktande för att kunna möjliggöra sitt inflyttande. I mån att vilja uppnå det strategiska målsättningarna är det av relevans att ta hänsyn till allmänhetens krav. Den allmänna rättskänslan blir en relevant indikator för att kunna avgöra varför politikerna beslutar som de gör gällande straffskärpningarna.

Politikernas beslutfattande kan ses som tecken på samhällets kollektiva moral samt krav på att strafflagstiftningen ska skipa rättvisa och ge uttryck för det oacceptabla. Om inte lagstiftande besvarar den allmänna rättskänslan riskerar statsmaktens legitimitet att försvagas (Sarnecki, 2015, s. 71). Samhället och lagstiftarna måste vara överens om vilka beteende som är acceptabla eller inte. Ligger politikernas lagstiftande allt för långt ifrån allmänhetens rättsuppfattning riskerar politikerna legitimitet att urholkas. Allmänhetens rättsuppfattning ses således som källa till lagstiftningen (Sarnecki, 2015, s. 71). Lagar kan ses

som ett uttryck om vad allmänheten anser vara rätt och fel och politiker måste ta hänsyn till bestående förändringar i den allmänna synen på brott (Sarnecki, 2015, s. 72). Politiker kan således ha samhällets moraliska värderingar i åtanke när de beslutar. Det finns krav från allmänheten att politikerna ska använda hårdare medel i form av straff för att beskydda medborgarna (Demker, Towns, Otterström & Sebring, 2008, s. 321).

2.4 Strategiska målsättningar

Ett gemensamt mål för politiska aktörer är att sträva efter att hamna i en sådan god position som möjligt för att själva kunna fatta beslut (Sjöblom, 1968, s 73). Ett generellt mål där partierna självständigt vill fatta de officiella besluten (Sjöblom, 1968, s 254). Man som parti strävar efter att realisera ens egna program (Bäck & Möller, 2003, s. 54). För att ha så mycket inflyttande som möjligt kan man som politisk aktör sträva efter tre grundläggande målsättningar som ses som strategiska mål. Politikerna eftersträvar att uppnå dessa strategiska mål för att möjliggöra så stort inflyttande som möjligt är (Sjöblom, 1968, s 74). De tre strategiska målsättningarna med lagförslagen kan ses som följande:

- Röstmaximerande.
- Sammanhållning inom partiet.
- Maximerande av parlamentariskt inflyttande.

Dessa strategiska målsättningar kan ses som förbestämda motiv som partierna genom sitt handlande strävar efter att uppnå och där politikerna måste ta hänsyn faktorer så som den allmänna rättskänslan för att maximera sitt politiska inflyttande.

2.5 Strategiska arenor

För att möjliggöra ens chanser att realisera ens politiska program krävs framgång på tre olika arenor kopplat till de strategiska målen. Varje strategiskt målsättning har en egen arena som aktörer agerar inom för att ha ett så bra utgångsläge som möjligt. Dessa arenor är av relevans för undersökningen då man vill tyda hur partierna strävar efter så mycket självbestämmande som möjligt. Partier försöker genom rationellt handlande agera inom de strategiska arenorna för att maximera utdelningen för varje strategiska målsättning.

Väljararenan där politikerna strävar efter att röstmaximera. Det som driver politikerna är de vinster som kan uppnås och makten som följer med ett stort väljarstöd. Resultatet blir att partierna anpassar sina budskap till marginalväljare och resultatet blir således att partier liknar varandra (Bäck & Möller, 2003, s. 55). Politikerna försöker profilera sitt parti så attraktivt som möjligt och locka väljare genom att väcka uppmärksamhet och tillmötesgå den allmänna rättskänslan. Det kan ske ett spänningsfält mellan vad väljarna vill höra kontra partiets egna medlemmar. Bristande fokus gentemot väljarna leder till valförlust, samtidigt som nonchalerande av den interna opinionen skadar partiets slagkraft. Partiet står således inför en målkonflikt och måste göra ett avvägande om man ska satsa på väljararenan eller på den interna arenan (Bäck & Möller, 2003, s. 56).

Den interna arenan handlar om att upprätthålla den interna sammanhållningen. Ett parti kan ses som en koalition av olika samhällsgrupper där det kan skapas spänningar. För att ett parti ska fungera gäller det att man inom partiet är eniga om åtminstone partiets huvudlinjer, men så stor enighet som möjligt är eftersträvsamt. Ett parti som utstrålar oenighet har svårt att framstå som trovärdigt för väljarna men kommer även ha problem på den parlamentariska arenan och skapa samarbete med andra partier (Bäck & Möller, 2003, s. 54).

Målet på den parlamentariska arenan är maximera ett partis parlamentariska inflyttande (Sjöblom, 1968, s 254). Centralt är att behöva skapa koalitioner mellan partier för att kunna ha inflyttande i beslutfattandet (Sjöblom, 1968, s 264). Många röster är dock ingen garanti för inflyttande eller regeringsmedverkan. Partierna behöver förhandla och komma överens med andra partier. Ens ståndpunkter och hur man förhåller sig till dem är relevant för att möjliggöra partisamarbeten (Sjöblom, 1968, s 264). Det kan även inom denna arena uppkomma konflikter mellan de olika strategiska mål. Om man exempelvis endast fokuserar på att tillfredsställa väljarna kan det undergräva möjligheterna för samarbete med andra partier (Bäck & Möller, 2003, s. 57).

Partierna strävar efter att så god utdelning som möjligt inom varje arena för att maximera sitt politiska inflyttande (Sjöblom, 1968, s 78). Aktörer har möjlighet att välja hur de ska gå tillväga i försök att nå en önskvärd framtid (Sjöblom, 1968, s. 71). En aktörs uppträdande i en beslutssituation beror på medvetna överväganden (Wedin, 1982, s. 117). Motiv som kan ses som ledstjärnor. Politiker försöker förutse andra aktörer och väljarnas reaktioner med strategiskt handlande och man analyserar om vilka reaktioner som bör undvikas och inte

(Wedin, 1982, s. 118). Således innebär det att en aktör måste väga samma motstridiga inslag i sitt beslutfattande (Wedin, 1982, s. 119).

2.6 Rational choice theory

Det perspektiv undersökningen utgår ifrån är ett rational choice perspektiv där man utgår från att partierna agera utefter vad som ger dem själva den bästa möjliga utdelningen i deras fördel. Rational choice kan beskrivas som ett begrepp som används för att beskriva flera olika teorier. Gemensamt för dessa teorier är att de alla innefattar ett rationalitetsantagande gällande beslutfattande (Quackenbush, 2004, s.92). En rationellt tänkande aktör står för sinnets självständighet och fria tänkande och avslår tanken om att styras av gamla vanor. Istället förhåller man sig till att inte styras av normer och man anpassar sitt handlande till den situation man befinner sig i. Man individanpassar sina tekniker till lösningar för att klara av en viss situation (Hoffman & Graham, 2015, s. 202). Grundläggande för rational choiceteorin är att resultatet av ett beslutfattande är ett resultat av aktörers agerande (Quackenbush, 2004, s.92). Rational choiceteorin är rotad i tanken att om en aktör som står inför två olika alternativ alltid kommer välja det alternativ som enligt aktören ger största möjliga nytta (Quackenbush, 2004, s. 95). Således innebär det att aktören genom rationellt tänkande fattar beslut om vad som anses bäst för aktören som strävar efter att uppfylla ett mål som för aktören är eftersträvsamt (Quackenbush, 2004, s. 94). Utdelningen är resultatet av en aktörs rationella handlande som agerar i försök att nå det mest föredragna utdelningen (Quackenbush, 2004, s. 101). Det kan beskrivas som att aktörer väljer att agera utifrån vad de tror maximerar deras förväntade nytta (Grafstein, 2002, s. 139) Man kan se detta som ett utgångsläge som guidar en aktör till att besluta som de gör.

2.7 Fångarnas dilemma

För att tydliggöra att partiernas beslutfattande inom kriminalpolitiken är ett politiskt spel där partierna handlar rationella rationellt nämns fångarnas dilemma. I ovisshet med hur ens politiska antagonister planerat sitt beslutfattande måste partierna handla rationellt för att ens utdelning ska bli så bra som möjligt.

Ward (1998) beskriver hur politiken kan ses som ett spel mellan politiska aktörer om att få inflytande. Politiken ses som en politisk spelplan där olika aktörer agerar och planerar sina

beslut och strävar efter att få en sådant bra utgångsläge som möjligt (Ward, 1998, s. 382). Exempel på det politiska spelet är att använda fångarnas dilemma. Partierna står inför strategiska val där makten till att få politiskt inflytande står på spel. Varje parti strävar efter så stort inflytande över beslutfattandet som möjligt. Utifrån detta behöver inte en rationell aktörs handlande leda till kollektiv rationalitet. Vad som är bäst för alla behöver man som aktör inte ha i åtanke (Lewin, 2002, s. 16). Politikerna drivs av en vilja att förverkliga sina egen ideologiska preferenser vilken kan genomföras med strategiskt handlande. Utan egen majoritet blir strategiskt handlande nödvändigt och framgången för strategin beror på spelsituationens vid beslutfattandet (Lewin, 2002, s. 17). Man ska välja den strategi som i kombination med motspelarna ger det bästa nettovärdet (Lewin, 2002, s. 15). Politikerna är ovilliga att ge ifrån sig makt till andra. Politiska spelet kan vara komplicerat där flera parter vill få så mycket inflytande som möjligt men där man kan tvingas kompensera för att utdelningen ska bli lyckad. Osäkerheten om hur exempelvis ett val ska sluta leder till att olika partierna har svårt att släppa greppet då man oroar sig för konsekvenserna (Ward, 1998, s. 357).

3 METOD OCH MATERIAL

3.1 Metod

3.1.1 Val av fall

Populationen i undersökningen är lagförslag framförda i Sveriges riksdag då det är den grupp av fenomen som undersökningen kommer uttala sig om (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017, s. 156). Det gäller att precisera vilket generellt och återkommande fenomen man vill uttala sig om (Esaiasson m.fl., 2017, s. 157). I undersökningens fall är fenomenet den kriminalpolitiska trend om ökat fokus på att skärpa straffen. Nästa steg i undersökningen blir att bestämma vilka konkreta analysenheter som ska analyseras (Esaiasson m.fl., 2017, s. 158). Undersökningen ska sträva efter att i så stor mån som möjligt kunna generaliseras med ett litet antal fallstudier. Strategiskt utvalda fall är inte representativa för hela populationen, men genom analytiskt generalisera resultaten till en teori

lyfta fram allmängiltiga aspekter som kan förväntas i övriga närliggande fall i populationen (Esaiasson m.fl., 2017, s. 159). För att hitta relevanta beslut kommer ett strategiskt urval med typiska fall att väljas på grund av att besluten är generaliserbara för den större trenden om skärpta straff (Esaiasson m.fl., 2017, s. 161). Tanken med typiska fall är att så länge man undersöker ett fall som inte systematiskt skiljer sig från andra fall i populationen har man grund i att tro att resultaten kan generaliseras. Är frågeställningen generell nog och populationen tillräckligt homogen går det att uttala sig allmängiltigt utifrån få fall (Esaiasson m.fl., 2017, s. 165).

Anledningen till att undersökningen utgick utifrån propositionerna en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet (Prop. 2017/18:177) samt straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott (Prop. 2016/17:108) var på grund av att bägge propositionerna innehöll straffskärpningar av grova brott. Undersökningen skulle kunnat utgått från andra lagförslag innehållande straffskärpningar då den kriminalpolitiska trenden genom syras på alla typer av brott. Att undersökningen utgick från just dessa lagförslag är på grund av deras innehåll om att skärpa straffen för allvarliga brottstyper. Brottsliga handlingar så som våldtäkt och misshandel är frågor som politikerna har tydliga ställningstagande gällande dess allvarlighetsgrad. Det är även brottstyper som är moraliskt laddade och som berör allmänheten där politikern har en vinning i att agera. Jämfört med mindre allvarliga brott så som snatteri kan man tydligare finna motiv då de grövre brotten är så pass känsloladdade och kan ge effekter gällande hur partierna väljer att agera.

3.1.2 Motivanalys

Den typ av analysform som används är motivanalys som har i syfte att kartlägga medvetna överväganden som en aktör gör inför ett beslut. Exempel vad aktören vill åstadkomma och vilka intentioner finns det för aktörens handlande (Esaiasson m.fl., s. 300 2017). Målet med undersökningen är att utifrån ett rational choice perspektiv där varje parti strävar efter att maximera sin nytta, se vad det kan finnas för medvetna överväganden till varför politikerna beslutar som de gör gällande skärpta straff. Medvetna överväganden görs av aktörer och då arbetet har fokus på straffskärpningar är det i undersökningens fall lämpligt att definiera partier som aktörer. Partier är ett kollektiv och man bör ha i åtanke att de representeras av individer. I undersökningen definieras aktör i form av partier som representeras av politiker. Viktigt steg var att ta ställning till vilka motiv som varit tänkbara för aktörerna (Esaiasson m.fl., 2017, s. 302). Då det redan finns forskning om vad som driver politiker till sitt agerande

är det i detta fall lämpligt att använda sig av förhandsdefinierande motiv som även kan ses som allmängiltiga. Motiv som driver politikerna att agera som de gör går att återfinna i andra politiska situationer. Det förhandsdefinierade motiven är sådant som redan forskats fram (Esaiasson m.fl., 2017, s. 303). Exempel på förhandsdefinierade allmängiltiga mål är strategiska motiv vilket kopplas till arbetet då man vill undersöka strategiskt handlande utifrån ett rational choice perspektiv (Esaiasson m.fl., 2017, s. 304). Kopplat till teori är det strategiska målsättningarna om att politikerna vill maximera sitt väljarstöd, interna samanhållning och maximerande av parlamentariskt inflyttande. Att inom de olika strategiska arenorna se hur partierna handlat strategiskt för att nå de olika strategiska målen. Den allmänna rättsuppfattningen kan ses som en faktor som politikerna måste förhålla sig till för att kunna nå ett eftertraktat mål.

Motiv som kan ha legat till grund till politikernas beslutfattande kommer i arbetet vara det oberoende variablerna. Alltså de olika faktorer som påverkar hur politikerna agerar i sitt beslutfattande. Politikernas handlande är i detta fall nyttiga indikationer för att analysera deras nyttomaximerade (Esaiasson m.fl., 2017, s. 305). En typ av indikator som har stor relevans är aktörernas direkta motiveringar till sitt beslutfattande. Anledningen är att aktörer just gör medvetna överväganden. Undersökningen har då strävat efter att hitta vad det finns för motiveringar för politikernas handlande. Undersökningen strävade efter att finna utgångspunkter som kan ses som anledningar som motiverar aktörers agerande till att nå ett slutgiltigt motiv (Esaiasson m.fl., 2017, s. 306). För att finna motiveringar kan man exempelvis se på ideologiska grundsatser om hur partiernas ideal samhälle ska se ut (Esaiasson m.fl., 2017, s. 307). Kopplat till undersökningens teori är det två valda straffteorierna retributivism och konsekvensialism. Två olika synsätt på straffandets syfte som partierna strävar efter att utforma kriminalpolitiken utefter.

För att undersökningen skulle kunnat genomföras var det relevant att finna motivindikationer som kunde styrka politikernas beteenden och för att dra slutsatser om de faktiska motiven (Esaiasson m.fl., 2017, s. 305). Genom insamling av empirisk data från diverse källor för att kunna dra slutsatser om partiernas agerande. Motivindikatorer kan förstås som tecken på att politikernas beslutfattande drivs utav de förhandsdefinierade motiven. Motivindikatorerna har använts för att styrka partiernas motiv och komma fram till en slutsats om varför partierna valt att agera som de gjorde gällande lagförslagen. Relevant för att kunna ha en grund till möjliga anledningar till politikernas medvetna överväganden. Således handlade arbetet om att

koppla samman och bevisa att motiveringarna strävar efter att nå det förutsatta motivet (Esaiasson m.fl., 2017, s. 308).

Det slutgiltiga arbetet blir att vikta motiven vilket handlar om att se vilka motiv som varit mer eller mindre avgörande för politikernas handlande. Att rangordna och se vilka motiv som varit till störst påverkan till politikernas handlande. Om ett motiv ofta uppkommer i politiska besluthandlande kan man konstatera att de motivet väger tyngre än motiv som sammanfaller sällan (Esaiasson m.fl., 2017, s. 310).

3.1.3 Kvalitativ textanalys

Undersökning kommer vara kumulativ då den utgår från tidigare empirisk forskning (Esaiasson m.fl., 2017 s. 20). Undersökningen kommer innehålla Empirisk forskning i försök att förklara samhällliga fenomen. För att genomföra undersökningen har en kvalitativ textanalys använts för att bearbeta texter och få fram teori. För att få fram data har arbetet gått ut på att samla in och läsa olika typer av skriftligt material som tidigare forskning producerat. Genom noggrann läsning sträva efter att finna texters väsentliga delar och få fram dess kontext och helhet. Via detta tillvägagångsätt kan man finna de underliggande och dolda i texten (Esaiasson m.fl., 2017 s. 211). Valet att använda kvalitativ textanalys är för att arbetet kommer gå ut på att finna redan accepterade strategier och förhandsdefinierade motiv till varför politikerna agerar som de gör. Arbetet att bearbeta texter kommer tolkning vara relevant för att få ut så mycket som möjligt av texterna. Arbetssättet kallas hermeneutik och handlar om att förstå vad en text säger i förhållande till den fråga som ställs i texten (Esaiasson m.fl., 2017, s. 226). Att läsa och tolka text för att få en förståelse och finna sammanhang i flera antal texter kommer har stor relevans i arbetet då politikernas handlande kopplas till möjliga motiv. Tolkning av text är centralt i utförandet av arbetet då de handlar om att förstå vad texter säger i förhållande till arbetets syfte och centrala frågeställning. När man tolkar texter är det av stor vikt att förhålla sig objektivt och inte låta ens personliga åsikter ta i överhand för att kunna få fram texternas helhet. Arbetet måste sträva efter transparens och empiriska belägg för att stödja forskarnas tolkningar (Esaiasson m.fl., 2017, s. 228).

3.2 Material

3.2.1 Propositioner

För att genomföra undersökningen har två lagförslag valts ut som beroende variabler som ska förklaras med olika strategiska handlingar och ideologiska ståndpunkter. Utifrån det kan man bedöma vad aktörerna haft för motiv med sitt handlande. De lagförslag som valts ut är en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet (Prop. 2017/18:177) samt straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott (Prop. 2016/17:108).

3.2.2 En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

Socialdemokraterna var avsändare för propositionen gällande En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet (Prop. 2017/18:177). Partiets motivering till lagen om en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet (Prop. 2017/18:177) var att tydliggöra att varje människa har rätt till personlig och sexuell integritet samt sexuellt självbestämmande. Delar som propositionen innefattar är att minimistraffet för grov våldtäkt mot barn och grov våldtäkt från fängelse i fyra år till fängelse i fem år. För att kunna bli dömd för våldtäkt ska det inte längre krävas att förövaren använt hot eller våld eller att man utnyttjat offret i en särskild utsatt situation (Prop. 2017/18:177).

Riksdagens omröstning resulterade i att en klar majoritet yrkade bifall för lagförslaget då samtliga partier förutom Sverigedemokraterna rösta för lagförslaget. Sverigedemokraterna valde som enda parti att rösta emot propositionen (Sveriges riksdag, 2018a). Centerpartiet lägger in två reservationer. Kristdemokraterna och sverigedemokraterna som lägger in varsin men där samtliga avslås (Justitieutskottet, 2018, s. 4–5).

Lagförslaget (Prop. 2017/18:177) har blivit kritiserat av justitiedepartementet med följande motivering:

”Enligt Lagrådets mening uppfyller förslagen inte de krav på förutsebarhet som ska ställas. Detta ställningstagande påverkas inte av att en prövning mot det grundläggande rekvisitet blir aktuell endast om det inte föreligger våld och motsvarande. Enligt Lagrådets mening uppfyller förslagen inte de krav på förutsebarhet som ska ställas. Detta ställningstagande påverkas inte av att en prövning mot det grundläggande rekvisitet blir aktuell endast om det inte föreligger våld och motsvarande”. (Prop. 2017/18:177).

3.2.3 Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott

Det andra lagförslaget som valt ut för att undersöka möjliga motiv till politikernas beslutfattande är straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott (Prop. 2016/17:108). Propositionen har som huvudsakligt innehåll att skärpa straffen för allvarliga våldsbrott vilket innefattar att höja minimistraffet för brottstyperna grov misshandel, synnerligen grov misshandel, grovt olaga tvång, grovt olaga hot, grovt rån och grov utpressning. Det föreslås även att skärpa straffen för brott mot lagen (Med förbud mot könsstympning av kvinnor, SFS 1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor (Prop. 2016/17:108). Avsändare för propositionen var även i detta fall Socialdemokraterna som motiverar lagförslaget med att synen för allvarliga våldsbrott har ändrats i samband med samhällsutvecklingen. När samhällets syn på vissa brott inte får genomslag i lagföring måste lagstiftningen ändras och stå i proportion till samhällets strängare syn på våldsbrott (Justitiekommittén, 2017, s. 6). Jämfört med lagförslaget (Prop. 2017/18:177) lämnar lagrådet efter sin granskning ingen kritisk anmärkning på lagförslaget (Prop. 2016/17:108).

Resultatet i omröstningen gällande propositionen slutade med att samtliga partier röstade för regeringens lagförslag förutom Liberalerna, vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. Samtliga tre partier lämnade in varsin reservation men där ingen biföll (Sveriges riksdag, 2017, s. 3). Liberalerna valde att avstå omröstningen och Sverigedemokraterna röstade enhetligt emot. Vänsterpartiet krävde att man skulle slopa lagförslagen och endast fyra ledamöter rösta bifall medan resten avstod (Sveriges riksdag, 2017b).

4 UNDERSÖKNING OCH ANALYS

4.1 En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

4.2 Ideologiska motiv

4.2.1 *Socialdemokraterna*

Socialdemokraterna beskriver sig själva som feminister och ser det som viktigt att stärka kvinnors ställning i samhället (Socialdemokraterna, 2013, s. 23). I socialdemokraternas partiprogram nämnes det att en samtyckes lag frigör kvinnor till att kunna leva sina liv som de själva önskar. Den rådande könsmaktsordningen skapar ojämlikheter mellan könen och det är med denna grundsyn partiet beskriver sig för ett feministiskt parti (Socialdemokraterna, 2013, s. 12). I socialdemokraternas partiprogram nämns det att ”I dagens samhälle råder det maktstrukturer som innebär skillnader i frihet och hindrar individer från att leva sina liv som de själva strävar efter. Således avgörs människors frihet beroende på vilket kön de har” (Socialdemokraterna, 2013, s. 11). Partiet vill sudda ut destruktiva normer som uppfattas som normalt beteende (Socialdemokraterna, 2013, s. 12). Mäns våld mot kvinnor är uttryck för ett ojämnställt samhälle och i grunden ligger arbetet i att ändra på negativa mansnormer (Socialdemokraterna, 2018a, s. 18).

Socialdemokraternas beslutfattande i lagförslaget (Prop. 2017/18:177) kan tydas ha ideologiska grunder då partiet i riksdagen nämner metoo rörelsen med anledningen att bevisa ett strukturellt problem där kvinnor inte vågar tala ut när de blivit utsatta för brott. Socialdemokraterna lägger vikt i att förklara att gällande sexualbrott är män kraftigt överrepresenterade som förövare och där kvinnor i störst uträkning faller offer (Sveriges riksdag, 2018b, 7). Det är således viktigt att visa samhället att man tar dessa strukturella problem på allvar och att det inte är acceptabelt med mäns våld mot kvinnor. Med lagförslaget (Prop. 2017/18:177) vill partiet skapa ett förtroende från samhället och se till att individer beter sig respektfullt gentemot kvinnor. Socialdemokraternas beslut att framföra (Prop. 2017/18:177) följer partiets feministiska värderingar om att männen måste ta sitt ansvar (Socialdemokraterna, 2018, s. 18) men även partiets syn på att rättsväsendet måste prioritera sexualbrott och bekämpa brottens orsaker (Socialdemokraterna, 2018, s. 3).

4.2.2 Vänsterpartiet

Vänsterpartiet tillkännager patriarkatet och dess maktstrukturer som ett strukturellt problem som begränsar kvinnors frihet. Ett system som innebär mäns kontroll över kvinnors liv och som genomsyras på samhällets alla områden. Det är ett kvinnoförtryck som sker omedvetet och som tar nya former (Vänsterpartiet, 2016, s. 8). Partiet anser att det sexualiserade våld som utövas av män gentemot kvinnor återspeglar och upprätthåller den patriarkala maktstrukturen i samhället (Vänsterpartiet, 2016, s. 9). Grund i Vänsterpartiets politik är att kvinnor inte får diskrimineras på grund av normer som definierar könen. Att bryta dessa normer ses som relevant för kvinnors frihet och självständighet (Vänsterpartiet, 2016, s. 5). Därmed anser partiet att svaga diskrimineringslagar bör stärkas. ”Våld och övergrepp mot kvinnor med normbrytande funktionalitet måste särskilt uppmärksammas” (Vänsterpartiet, 2016, s. 18).

Vänsterpartiet beskriver i sitt anförande att lagförslaget är ett tecken på att man pressar tillbaka männens makt över kvinnors kroppar och att de bidrar till att skifta debatten om vad som egentligen är accepterat (Sveriges riksdag, 2018b, s.14). Lagförslaget (Prop. 2017/18:177) ses som nödvändigt för att skifta fokus till att se mannen som ett kollektiv och att manliga könsnormer som ligger till grund för sexualbrott. Att krossa myten om att män kan bete sig oaktsamt gentemot kvinnor, samt att kvinnor inte själva kan bestämma över sig själva ligger i linje med partiets syn brottsförebyggande arbete (Sveriges riksdag, 2018b, s.16). Att förebygga brott anser partiet som mer relevant än att skärpa straffen (Vänsterpartiet, 2018).

4.2.3 Miljöpartiet

Miljöpartiet förhåller sig till feminism och har en ideologisk grundsyn om att alla människor ska ha samma rättigheter oavsett kön och det är viktigt att diskriminering bekämpas på alla områden i samhället. Kön ses som sociala strukturer som begränsar människors livsval på grund av snäva könsnormer (Miljöpartiet, 2013, s. 10). Den rådande könsmaktsordningen som råder i samhället resulterar i att kvinnor diskrimineras och det är någonting som bör motverkas (Miljöpartiet, 2013, s. 4). För att bekämpa diskriminering anser partiet att det är nödvändigt med en stark lagstiftning (Miljöpartiet, 2013, s. 11). Miljöpartiets val att rösta igenom lagförslaget motiveras med att lagen skriver historia då man äntligen sätter kvinnors självbestämmande och sexuella integritet i fokus (Sveriges riksdag, 2018b, s. 11).

Lagförslaget (Prop. 2017/18:177) ligger i linje med miljöpartiets feministiska ideologi då partiet i sitt anförande beskriver hur lagen sätter kvinnors självbestämmande och sexuella integritet i centrum (Sveriges riksdag, 2018b, s.11) Alla ska styra över sina egna liv utan att begränsas av normer om vad kvinnor respektive män bör och kan göra (Miljöpartiet, 2013, s. 10). Miljöpartiet beskriver sin vision om att rättspolitikerna sätter offret i fokus (Miljöpartiet, 2013, s. 5). I sitt anförande framför partiet sin positiva inställning till att lagförslaget bidrar till en förskjutning där fokuset ligger mer på kränkningen brottsoffret utsätts för och där fler förövare får stå till ansvar för sina handlingar (Sveriges riksdag, 2018b, s. 12).

4.2.4 Liberalerna

Liberalerna är ett av allianspartierna som profilerar sig som feminister. Likt de rödgröna partierna väljer Liberalerna att definiera sig själva som feminister på grund av att partiet inte anser Sverige som ett jämställt land då det råder patriarkala maktstrukturer som begränsar individens möjlighet att forma sina egna liv. En orättvisa som i störst mån drabbar kvinnor (Liberalerna, 2017, s. 11). Liberalerna anser att mäns våld mot kvinnor grundas i synen på kön, makt och sexualitet och att det är det mest extrema uttryck för kvinnors utsatthet (Liberalerna, 2017, s. 12).

Liberalerna går till strid gentemot detta då de i sitt anförandet nämner att ”Sexuellt våld mot kvinnor är det extrema uttrycket för den maktordning som systematiskt håller tillbaka kvinnor och flickor och hindrar dem från att ha samma frihet som pojkar och män” (Sveriges riksdag, 2018b, s. 17). Partiets beslut att rösta för (Prop. 2017/18:177) har sin grund i att en modern sexualbrottslagstiftning baserad på frivillighet anses som ett viktigt steg i arbetet att skapa ett mer jämställt Sverige (Sveriges riksdag, 2018b, s.17). Propositionen (Prop. 2017/18:177) ses som ett närmande till liberalernas mål om att kvinnor inte ska utsättas för kränkningar på grund av sitt kön. Diskriminering ses som grundat i förutfattade meningar om hur man kan bete sig och anser att alla offentliga beslut ska integrera ett jämställdhetsperspektiv (Liberalerna, 2017, s. 12). Ett lagförslag innehållande samtycke ligger i linje med partiets vision om att jämställdhet kan uppnås där beslut fattas och att man vill bekämpa faktorer som bidrar till ett icke jämställt samhälle (Liberalerna, 2017, s. 12).

4.2.5 Centerpartiet

Centerpartiet val att rösta igenom lagförslaget (Prop. 2017/18:177) kan ligga till grund för partiets feministiska värderingar. Partiet beskriver sig som ett feministiskt parti och försöker därmed utmana de rådande maktförhållanden och kollektiva orättvisor som råder i samhället. Partiet vill som ett feministiskt parti att alla ska kunna vara fria och leva som man är. Beroende på vilket kön man har ska inte det påverka hur man ska leva sitt liv. Kvinnor är de i samhället som i störst omfattning blir utsatta för olika typer av diskriminering. Centerpartiet ser det som icke hållbart att människor förhindras att leva ut sina liv och utvecklas till sin fulla potential (Centerpartiet, 2013, s. 7).

Centerpartiet uttalade i riksdagen att de anser att lagförslaget bidrar till att kvinnor i framtiden ska undvika diskriminering på grund av sitt kön samt leda till att frigöra kvinnor och rätten att bestämma över sina egna kroppar. Centerpartiets nämner i sitt anförande om metoo och vikten av att kvinnor ställer sig upp och talar ut om de övergrepp dem blivit utsatta för. I dagens samhälle anser partiet att det är alldeles för få som talar om sina erfarenheter (Sveriges riksdag, 2018b, s.4). Anledningen anses vara att det råder en tystandskultur. Centerpartiets val att rösta igenom lagförslaget kan bero på att partiet vill få bort de samhällsstrukturer som bidrar till mäns våld mot kvinnor men även för att rikta fokuset gentemot kvinnorna och belysa deras situation. Att få bort negativa normer som bidrar till att kvinnor diskrimineras och förhindras att leva ut sina liv till och utvecklas sin fulla potential. Lagförslaget ligger även i linje med partiets positiva syn på skärpta straff då de på sin hemsida nämner att de vill ha hårdare straff för sexualbrott (Centerpartiet, u.å c).

4.2.6 Moderaterna

Jämfört med de tidigare partierna beror moderaternas beslut att rösta igenom lagförslaget (Prop. 2017/18:177) på att de förhåller sig retributivism. I sitt uttalande uttrycker moderaterna sig positiva till att skärpa straffen då de kommer avspegla allvarligheten i att begå sexualbrott. Med lagförslaget (Prop. 2017/18:177) anser moderaterna att man nu kan döma fler gärningsmän för våldtäkt då propositionen innehåller utvidgningar av straffbara områden samt skärpningar av straffen (Sveriges riksdag, 2018b, s.9). Ett positivt förhållningsätt gentemot skärpta straff som ligger i linje med partiets syn om att man via lagstiftning kan bidra till att fler brottsoffer får upprättelse. Partiet ser det som relevant att avvikande handlingar besvaras med straff (Moderaterna, 2013, s. 12). Jämfört med det tidigare partierna har moderaterna inte i åtanke att ändra normerna i samhället då de inte anser att sådant är möjligt lagstifta bort

(Moderaterna, 2013, s. 11). Moderaterna ser det mer som sin skyldighet att ge medborgarna trygghet med att ta ansvar för de offentliga åtagandena (Moderaterna, 2013, s. 12). Moderaterna nämner i sitt riksdagsanförande att man som gärningsman inte ska kunna skylla ifrån sig om att man inte visste och kopplar de till grov oaktsamhet (Sveriges riksdag, 2018b, 11). Uttalandet stämmer överens med partiets syn om att man som individ måste ta ansvar för sina handlingar och att man måste vara beredd att ta dess konsekvenser (Moderaterna, 2013, s. 10).

4.2.7 Kristdemokraterna

Kristdemokraterna har ett förhållningsätt gällande lagförslaget (Prop. 2017/18:177) som kan liknas med moderaterna. Partiet lägger stor vikt i sitt anförande i riksdagen att de förhåller sig positivt till de straffskärpningarna som lagförslaget innehåller. Riksdagsledamoten nämner i sitt uttalande att:

”Det finns flera positiva straffskärpningar i regeringens förslag som KD står bakom. Vi vill se hårdare straff för sexualbrott. Det är få brott, tror jag, som så allvarligt kränker brottsoffret och hennes integritet som sexualbrott. Straffet måste stå i proportion till vilket grovt brott det handlar om” (Sveriges riksdag, 2018b, s.6).

Uttalandet ligger i linje med kristdemokraternas ideologiska ståndpunkter när de gäller brott och straff då partiet anser att straffen för sexualbrott inte står i proportion till straffen (Kristdemokraterna, 2019a). Även partiets förhållningsätt till att offret alltid ska kunna förvänta sig den upprättelse som man har rätt till (Kristdemokraterna, 2019a). Retributistiska tankar om att förövarens handling och det straff som utdelas ska vara jämbördigt för att på så sätt skippa rättvisa för offret. Där straff och brottslig handling ska stå i proportion till varandra för att skippa rättvisa. Förhållningsätt som ligger i linje med att vedergällning ska ges utav en auktoritet.

4.2.8 Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna urskiljer sig från de andra partierna då de väljer att rösta emot lagförslaget (Prop. 2017/18:177). Partiet ser brottslighet som ett inre hot som begränsar den gode medborgarens frihet då en upplevd känsla av otrygghet begränsar medborgarnas vardag (Sverigedemokraterna 2011, s. 17). Sverigedemokraternas åsikt om att staten har skyldighet att skydda sin medborgare kan ligga till grund att man inte ser lagförslaget som tillräckligt. Med straffandet vill man visa medborgarna att de prioriteras före de destruktiva krafter som inte förhåller sig till de gemensamt satta skyldigheterna i samhället (Sverigedemokraterna

2011, s. 7). Synen på brottsoffret anser Sverigedemokraterna att offrets intresse alltid ska prioriteras före förövaren och där straffet ska stå i rimlig proportion till brottet. Det är viktigt att offret upprättelse för den skada denne har lidit. Lagförslag som beslutas ska stå i samklang med den folkliga rättskänslan (Sverigedemokraterna 2011, s. 38).

Något som styrker partiets åsikter är Sverigedemokraternas anförande då de han nämner att "Det ska väl i sammanhanget sägas att nivåerna på straffskalorna i tillkännagivandena inte helt och hållet har fått dikteras av Sverigedemokraterna" (Sveriges riksdag, 2018b, s. 2). Utifrån sverigedemokraternas uttalande kan man tyda att partiet anser att lagförslaget som läggs fram av socialdemokraterna är för skonsamt. Lagförslaget (Prop. 2017/18:177) straffskärpningar ligger enligt Sverigedemokraterna inte i proportion till allvarlighetsgraden som våldtäkter innebär, och inte i linje till den folkliga rättskänslan. Att Sverigedemokraterna inte röstar igenom lagförslaget (Prop. 2017/18:177) kan ses som ett svar på att förslaget inte ligger i linje med partiets retributistiska ståndpunkter. Att förslaget inte tydligare tar hänsyn till den allmänna rättskänslan samt visar att rättsväsendet står bakom dem goda medborgarnas

4.3 Strategiska motiv

4.3.1 Socialdemokraterna

Att Socialdemokraterna avsände propositionen om en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet (Prop. 2017/18:177) kan ses som ett strategiskt handlande i försök att försvaga partiets motståndare genom att synliggöra motståndarpartierna oenigheter (Lewin, 2002, s. 26). Exempelvis att synliggöra allianspartiernas ideologiska oenigheter gällande jämställdhet och legitimering utav skärpta straff. Alliansen kan således uppfattas som löst sammansatt och ideologiskt oense då partierna röstar bifall för lagförslaget av olika ideologiska anledningar.

Socialdemokraterna kan även valt att framföra lagförslaget för att söka kontakt om parlamentariskt samarbete i försök att nå politiskt inflytande. Exempelvis är både Socialdemokraterna och vänsterpartiet partier med en tydlig feministiskt inriktning och kan således samarbeta i frågor som handlar om jämställdhet och mäns våld mot kvinnor. Ett utnyttjande av ideologiska preferenser för att säkerställa kontakt på den parlamentariska arenan. Socialdemokraterna är beroende av parlamentariskt stöd från andra partier för att bilda regering då socialdemokraterna inte ensamt bildar en majoritet (Se: Bilaga 1). Valet att lägga

fram lagförslaget kan ses som ett försök att skapa en bild av att partiet är lämpligt att parlamentariskt samarbeta med partier med likasinnade värderingar.

Spekulationer innan riksdagsvalet 2018 var att socialdemokraterna tänktes vilja samarbeta med Centerpartiet och liberalerna (Silberstein, 2017). Stefan Löfven nämner i ett nyhetsbrev på partiets hemsida att han är beredd att bryta blockpolitiken och inleda samarbete över blockgränserna. Något som enligt honom varit intressant redan sen 2014 (Socialdemokraterna, 2018b). Målsättningen med (Prop. 2017/18:177) kan ha varit att vilja närma sig liberalerna och centerpartiet för att möjliggöra visionen om ett uppbrytande av blockpolitiken. Socialdemokraternas behov av parlamentariskt stöd kan ha tvingat partiet att närma sig sina meningsmotståndare för att vinna deras stöd. Målet är att få en majoritet samt ett starkt samarbete som partiet gynnas av i framtiden.

4.3.2 Vänsterpartiet

När partierna beslutar om ett lagförslag finns det en kamp mellan olika sakfrågor som partierna måste förhålla sig till (Wedin, 1982, s. 127). Utifrån ett ideologiskt perspektiv motsäger sig vänsterpartiets lagförslaget då det i sin helhet inte anses optimalt. Däremot innehar lagförslaget stycken som partiet värderar extra mycket. Exempelvis partiets ideologiska inställning att bekämpa mäns våld mot kvinnor vilket värderas högre än att skärpa straffen som enligt vänsterpartiet inte gynnar samhället eller gör förövaren till en bättre människa (Vänsterpartiet, 2018). Efter övervägande drar partiet en slutsats om att lagförslaget är lämplig att rösta igenom (Wedin, 1982, s. 131–132). Partiet försäkrar att värderingar som partiet värdesätter kommer framförs. Det kan upplevas motstridigt ur ett ideologiskt perspektiv men partiet väljer att se det bra i det dåliga då lagförslaget ses som en faktor till ett mer jämställt samhälle.

Vänsterpartiet kan på grund av det parlamentariska läget vinna på att ge efter i sina synpunkter gällande skärpta straff för att knyta kontakt med likasinnade partier. Vänsterpartiet har ingen egen majoritet och måste då förlita sig på att samarbeta via den parlamentariska arenan för att ha möjlighet att få igenom sina värderingar. Det finns en medvetenhet om att socialdemokraterna måste söka parlamentariskt samarbete för att kunna bilda regering. Jonas Sjöstedt nämner i ett nyhetsbrev att partiet helst ser ett samarbete med det rödgröna partierna och en regering utan någon borgerlig inblandning. Man är orolig över hur socialdemokraterna kan tänkas samarbeta med dem borgliga partierna (Vänsterpartiet, 2017). Lagförslaget (Prop.

2017/18:177) kanske inte ses som optimalt för Vänsterpartiets men det kan vara positivt att förhålla sig till för att bereda väg för samverkan (Wedin, 1982, s. 135). Med Vänsterpartiets agerande vill de bevisa att de är det tydliga samarbetspartiet för socialdemokraterna vilket kan ses som nödvändigt för att hålla bort borgerligt inflyttande i en regering. Det kan även varit värt att prioritera vissa värderingar för att hålla ihop ett samarbete med Socialdemokraterna och kunna påverka i ens kärnfrågor. Frågor där vänsterpartiet valde att gå socialdemokraterna till mötes (Wedin, 1982, s. 134).

4.3.3 Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna väljer i sitt anförande att svartmåla och kritisera de rödgröna samt allianspartiernas handlande när de gäller frågor om straff. Partiet beskriver i sitt anförande att en avgörande faktor till varför människor inte anmäler brott är på grund av att det inte är värt det. Att anmäla en gärningsman känns lönlöst då straffen är för låga och det tillkommer olika sorters straffrabatt (Sveriges riksdag, 2018b, s. 3). Sverigedemokraterna beskyller de borgliga och rödgrönas politik för detta. Med strategin försöker partiet få de resterande sju riksdagspartierna att ses som icke legitima i jämförelse med Sverigedemokraterna i frågan att besluta om kriminalpolitiska frågor. Som ett bevis för politikernas fel prioriterande gällande straffens längd talar Sverigedemokraterna i sitt framförande om att livstidsdömda serievåldtäktmän med hög återfallsrisk går fria trots att de dömts till livstidsfängelse (Sveriges riksdag, 2018b, s. 3). Med detta kritiserade antagande kan det ses som att Sverigedemokraterna försöker måla upp en bild för väljarna att de resterande sju partierna inte tar sitt ansvar för att beskydda medborgarna.

Sverigedemokraterna målar upp en självbild för väljarna att de är moraliskt sanna, ansvarstagande samt ett legitimt alternativ till att besluta om straff samt tillfredsställa den allmänna rättskänslan. Man kan tyda att Sverigedemokraterna strävar efter att utmärka sig från de andra riksdagspartierna. Frågan om trygghet är en fråga som står väljarna nära och således tas i beaktande för att maximera nytta på väljararenan (Novus, 2018b, s. 1). Partiets agerande att rösta emot lagförslaget kan tolkas som ett försök att bevisa för väljarna, men även för andra partier, att de har rätt prioriteringar angående kriminalpolitiken. Ett försök till att vinna väljare men även intresse från andra partier genom att skapa legitimitet och trovärdighet.

4.3.4 Miljöpartiet

Efter att den före detta miljöpartistiska språkröret Birger Schlaug kritiserat miljöpartiet kan man tyda att en intern oense råder om vart partiet är på väg. Birger Schlaug kritiserar partiets ledning om hur de agerar med interna motsättningar och att de resulterat i splittring inom partiet (Andrén, 2018). Det finns alltså en intern oenighet om partiets agerande. Den fördetta språkröret Birger Schlaug (2017) anser att partiet blivit något som de egentligen inte var tänkt att bli och att man måste stå emot socialdemokraterna. Partiet är inte lika systemkritiskt som de var en gång i tiden och har nu blivit en del av etablissemangen. Att partiet gått emot sina interna kritiker kan möjligtvis ha sin förklaring i att man är beroende av att anpassa sig för att möjliggöra politiskt inflyttande. Miljöpartiets val att rösta för lagförslaget (Prop. 2017/18:177) med liknande motiveringar som socialdemokraterna behöver inte endast bero på ideologiska grunder. På grund av låga opinionssiffror kan strategiskt handlande varit att anpassa sig till likasinnade partier. Den interna frustrationen kan försökas besvaras med att utstråla legitimitet och effektivitet och att man har en tydlig vision om ett jämställt Sverige som är ett av partiets viktigaste målsättningar. Tillfredsställa den interna kritiken genom att bevisa ansvarstagande genom att framkalla goda resultat gällande samarbete och ett stort väljarstöd vilket leder till större möjlighet att påverka politiken utifrån ens egna preferenser. Partiet måste prioritera inom vilken arena man ska satsa att maximera sin nytta på. I miljöpartiets fall kan den parlamentariska arenan ses som central då partiets val att rösta igenom lagförslaget kan ses som strategiskt handlande för att skapa koalitioner. Anpassning av sina ståndpunkter för att få samarbete med andra partier (Wedin, 1982, s. 207).

4.3.5 Liberalerna

Liberalerna har även de intern kritik om hur partiet agerar. Carlbaum och Lauffs (2017) beskriver om den interna oenigheten om vem som skulle vara Liberalernas partiledare. En intern oense där flera lokala avdelningar krävde Jan Björklund avgång och istället föreslog man riksdagsledamoten Birgitta Ohlson. Motivationen till kravet var:

”Vi tror att det här kan ge den energikick som vi behöver ha och vi har ju stått och stampat på ungefär samma röstsiffror som i flera år. Vi tror att med en ny trio på toppen så gör det inget att vi byter partiledning ett år innan utan vi får en förnyelsekick som kommer att hjälpa oss att dra nya väljare inför valet 2018” (Carlbaum & Lauffs, 2017).

Kravet från liberalernas partimedlemmarna sker innan riksdagsvalet 2018 då partiet har låga opinionssiffror och ligger runt fem procent i sitt väljarstöd (Se: Bilaga 1). Med tanke på de låga opinionssiffrorna samt den interna kritiken om att vinna fler väljare kan det tänkas vara

ett motiv för liberalerna att satsa på väljararena. Lagförslaget (Prop. 2017/18:177) innehåller viktiga frågor hos väljarna och partiet måste bevisa för det egna partiet, men även för väljarna, att de håller sig till sin ideologiska grundsyn. Resultatet av det visar partiet på legitimitet och trovärdighet för väljarna och svarar således på det egna partiet önskemål. Målet kan vara att tillfredsställa den interna kritiken genom att försöka vinna fler väljare genom att locka lättpåverkade väljare som låter sig påverkas av politikernas kampanjer och hur de uttrycker sig (Grundig, 2009, s. 754).

Då liberalerna inte kan inneha en egen majoritet i riksdagen är de beroende av goda relationer med andra partier för att ha en chans att få igenom sin politik. Liberalerna skriver i ett nyhetsbrev innan valet att de inte har någon intresse att ha något samarbete med Sverigedemokraterna eller vänsterpartiet. Eftersträvsamt är att hålla borde de två partierna från politiskt inflytande samt att ha goda förhållanden med allianspartierna för att kunna bilda en alliansregering. Partiet är även öppna till ett mer omfattande blocköverskridande samarbete med dem rödgröna om det skulle vara så att de blev större än alliansen i riksdagsvalet. En önskvärd koalition skulle då vara att skapa en majoritetsregering där alliansen samarbetar med socialdemokraterna (Liberalerna, u.å). Som potentiell förlorare i det då kommande riksdagsvalet 2018 kan det ses som viktigt att förhålla sig på god fot med socialdemokraterna för att kunna samarbete under en eventuell valförlust och att inte behöva förhålla sig gentemot vänsterpartiet. Liberalernas agerande för lagförslaget kan då ses som ett strategiskt handlande för att kunna skapa goda förutsättningar för parlamentariskt samarbete.

4.3.6 Moderaterna

På grund av att 2018 är ett valår kan ett strategisk handlande för att vana väljare var att försöka styrka och övertala väljare från andra partier (Wedin, 1982, s. 138–19). Moderaterna kan på grund av en förtroende kris jämt mot Anna Kindberg Batra förlorat legitimitet hos väljarna. Partiets strategi för att bevisa att man är ett alternativ till att vara Sveriges ledande regeringsparti kan vara att försöka återskapa bilden av legitimitet för väljarna. Anledningen med att man för väljarna inte vill bli synonym till ineffektivitet och icke trovärdiga (Bos & van der Brug, 2010, s. 781). Moderaterna strävar efter att maximera sin nytta på väljararenan genom att försöka locka till sig väljare som röstar på de parti som satsar mest på att marknadsföra sig och svarar på den allmänna rättskänslan. Således kan man påverka väljararenan för att vinna röster från lättpåverkade väljare (Grundig, 2009, s. 754). Moderaternas strategi är således att försöka vinna tillbaka väljare som gått till andra partier.

Partiet kan vinna väljare från andra partier om de bevisar att de tar i tur med viktiga frågor för väljarna. Genom rationellt handlande besluta för att locka lättpåverkade väljare genom att framställa sig som ett parti som vill ta i tur med kriminaliteten och ha brottsoffret i fokus. Med uttalande om att de ser positivt att fler sexualbrottslingar dömas uttrycker sig partiet utefter vad väljarna vill höra. Sexualbrott ses av allmänheten som omoraliskt och frågan om trygghet och kriminalitet engagerar många väljare (Novus, 2018b, s. 1). Det är således aktuella och känsliga frågor som partiet kan försöka utmärka sig i för att maximera nyttan på väljararenan.

4.3.7 Kristdemokraterna

Även Kristdemokraterna kan försöka vinna röster genom att tillfredsställa den allmänna rättskänslan. Partiet gör ett prioriterande gällande sina kärnfrågor i ett försök att vinna väljare och utmärka sig gentemot resterande riksdagspartier. Ett av partiets kärnfrågor är trygghet och att alla medborgare ska kunna lita på rättsväsendet (Kristdemokraterna, 2019b). Partiet röstar därmed för de lagändringar som innebär skärpta straff och försöker med detta behålla väljare genom att utstråla legitimitet och att de tar frågor om straff på allvar. Istället för de lättpåverkade väljarna kan Kristdemokraterna försöka hålla kvar trogna väljare. Strategiska väljaren som röstar på det parti som ligger närmast dennes intressen (Grundig, 2009, s. 754). På grund av den kris som sket inom dem stora partierna som exempelvis partibyte inom Moderaterna har partier som kristdemokraterna hamnat i skymundan (Elliott, 2018). Partiet är således tvungna att utmärka sig för att få uppmärksamhet och visa sina kärnväljare att de står fast med sina värderingar och har en moralisk sann grund. Viktigt i ett skede då kristdemokraterna innan riksdagsvalet 2018 ligger under fyra procent spärren och riskerar att åka ur riksdagen (Se: Bilaga 1). Partiet har således inte råd att förlora sina kärnväljare.

Strategiskt handlande för att inte förlora kontakten med väljarna är kristdemokraternas anförande så partiet kritiserar att det inte finns förslag om att skärpa straffen för våldtäkt av normalgraden. En känslofylld och moralisk fråga hos väljare där kristdemokraterna försöker utmärka sig. Partiet svarar på den allmänna rättskänslan om vad man tycker är moraliskt riktig. Kristdemokraternas kritiserande av de andra partierna i sitt riksdagsuttalande kan vara försök att utmåla sina motståndare som ineffektiva att besluta i frågan då det inte har ett lika skarpt förhållningsätt gentemot våldtäkter. Frågan om lag och ordning är något som väljarna prioriterar högt (Novus, 2018b, s. 1). Likt moderaterna finns det således möjligheter att övertyga nya väljare. Partiet är i behov av stödröster och att helt välja bort frågan om

kriminaliteten kan ses som strategiskt ohållbart då det är en viktig fråga som påverkar de lättpåverkade väljarna (Grundig, 2009, s. 754).

4.3.8 Centerpartiet

Gällande lagförslaget (Prop. 2017/18:177) kan Centerpartiet spela på sin feministiska värderingar och försöka vinna röster från likasinnade partier (Wedin, 1982, s. 138–139). Att tydligt binda sig till sin feministiska värderingar i försök att utstråla legitimitet och trovärdighet. Partiet vill med sitt anförande då de beskriver att man vill se långsiktigt ansvarstagande med politiker som visar ledaskap måla upp en bild av att de vill ha ordning och reda (Sveriges riksdag, 2018). Att ett parti utstrålar legitimt kan ses som en faktor till att vinna väljarnas förtroende (Bos & van der Brug, 2010, s. 777). Centerpartiets passar även på att kritisera socialdemokraternas ledarskap i ett försök att förneka deras kompetens och legitimitet i att ansvara för hanteringen av sexualbrottsligheten (Lewin, 2002, s. 23). Att centerpartier väljer kritisera ens antagonister kan ses som ett försök att urskilja sig som ett legitimt alternativ till att besluta om skärpta straff för sexualbrott. Försöket kan ha motivet att fånga väljarnas uppmärksamhet som inte håller med de styrandes partiernas tillvägagångsätt. Centerpartiet försöker således ta hänsyn till den allmänna rättskänslan i ett försök att vinna väljare genom ansvarstagande och legitimitet.

4.4 Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott

4.5 Ideologiska motiv

4.5.1 Socialdemokraterna

Gällande lagförslaget om skärpta straff för allvarliga våldsbrott (Prop. 2016/17:108) kan man tyda att Socialdemokraterna agerar utifrån feministiska värderingar. Anledningen är att partiet i sitt anförande nämner att lagförslagets viktigaste del är straffskärpningen för könsstympning (Sveriges riksdag, 2017, s. 66). Argument med att man tydligt måste markera mot typer av brott som diskriminerar kvinnor och man måste stärka kvinnors ställning (Socialdemokraterna, 2013, s. 23). Partiet nämner i sitt anförande att de anser att det finns ett krav från allmänheten att straffen ska skärpas för allvarligare våldsbrott och att synen på

allvarliga brottstyper förändrats (Sveriges riksdag, 2017, s. 65). Socialdemokraternas beslut att rösta för ett lagförslaget (Prop. 2016/17:108) kan ligga till grund i partiets syn om att ingen invånare ska uppleva rättsstaten som frånvarande. (Socialdemokraterna, 2018a, s. 7). Partiet beskriver i sitt anförande att man måste ta frågan om skärpta straff seriöst då det finns ett krav från allmänheten att agera (Sveriges riksdag, 2017, s. 65). Partiets besvarar kravet genom att föreslå lagförslaget (Prop. 2016/17:108) vilket stämmer överens med partiets syn på att samhället måste reagera tydligt och bekämpa brott med ett starkt rättsväsende (Socialdemokraterna, 2018a, s. 3).

4.5.2 Vänsterpartiet

Vänsterpartiet utmärker sig då de profilerar sig starkast som motståndare till ändrade strafflängder då de inte anser att skärpta straff är rätt tillvägagångssätt för att minska brottsligheten. Istället står partiet för konsekventialism där straffandets syfte är att göra förbrytarna till bättre människor (Vänsterpartiet, 2018). Partiets fokus ligger på att komma åt kriminalitetens orsaker via brottsförebyggande arbete och anser att skärpa straffen inte är legitimt. Partiet vill satsa sociala frågor för att skapa ett rättvisare samhälle där alla har samma möjligheter. Arbetet med att minska brottsligheten anser partiet att man måste tänka långsiktigt och tycker att det talas för mycket om skärpta straff och strafflängder. (Vänsterpartiet, 2018).

Vänsterpartiet lämnade in en reservation om att slopa lagförslaget (Prop. 2016/17:108) med motivationen att man hänvisar till kriminologisk forskning om att istället borde satsa på kriminalitets orsaker. Även att man borde satsa på förståelse, kunskap och vård istället för skärpta straff (Justitiekottet, 2017, s. 11). Vänsterpartiet ledamot nämner i sitt anförande att regeringen agerar känslomässigt istället för att ta hänsyn till fakta och att straff bara skapar onödigt lidande (Sveriges riksdag, 2017, s. 63). Vänsterpartiets val att inte stödja lagförslaget (Prop. 2016/17:108) ligger i linje med partiets syn om retributivismens verkningslöshet. Partiets agerande beror således på att propositionen inte sammanfaller med partiets ideologiska vision gällande straff.

4.5.3 Miljöpartiet

Miljöpartiets har i sitt handlande visat att de förhåller sig till retributivism då de uttalar sig positivt till att man äntligen tar i tur med frågan om att ändra straffskalorna (Sveriges riksdag,

2017b, s. 69). Ideologiska förklaringar kan ses som likande i (Prop. 2017/18:177) då partiet exempelvis i sitt uttalande hänvisar till att man vill ha fokus på offret och att man anser att straffet har ett värde då det ger rättvisa. Man står sig positiv till lagförslaget med motiveringen att det är viktigt att jämställa brottets allvarlighet jämt mot brott med varandra (Sveriges riksdag, 2017b, s. 70). Exempelvis jämför man att straffet gällande könsstympning måste stå i proportion till hur allvarligt det är. Partiets feministiska värderingar uttrycks även i partiets anförande då nämner att det mest relevanta delen i lagförslaget är straffskärpningen för könsstympning då fokus läggs på kvinnors utsatthet. Partiet anser att straffen måste förlängas för att utsatta kvinnor ska få upprättelse för sitt lidande (Sveriges riksdag, 2017, 70). Uttalanden som ligger i linje med partiets feministiska värderingar då det är ett parti som har som mål att ingen i samhället ska utsättas för någon form av diskriminering (Miljöpartiet, 2013, s. 11).

4.5.4 Liberalerna

Gällande lagförslaget (Prop. 2016/17:108) beskriver liberalerna att de instämmer med lagförslaget i helhet då det i huvudsak innebär att höja minimistraffen på ett antal brott (Sveriges riksdag, 2017, s. 65). Liberalerna anser att det finns situationer då straffutvidgning är positivt då offret ska få återupprättelse (Liberalerna, 2017, s. 36). Man kan tyda att liberalerna har en positivt inställning till att skärpa straffen då de anses kunna inneha positiv effekter. Avgörande för liberalernas agerande är partiets feministiska värderingar då partiet anser det central att komma åt mäns våld mot kvinnor (Liberalerna, 2017, s. 12). Straff ses som verktyg att förbygga kvinnors utsatthet och partiet ser särskilt positivt på förslaget om att höja straffet för könsstympning. Däremot anser partiet att lagförslaget inte omfattar tillräckligt då de i en reservation beskriver att propositionen borde innehållit fler brottstyper för att komma åt våldet gentemot kvinnor. Exempelvis att straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning bör skärpas (Justitiekommittén, 2017, s.13). Partiet har således positivt inställning till lagförslaget men beslutar ändå att avstå omröstningen med motivationen att det enligt dem döms för få för kvinnofridsbrott. Beslutfattandet kan således varit beroende av partiets feministiska värderingar om att skapa ett jämställt samhälle, samt retributistiska ståndpunkter om att skärpa straffen.

4.5.5 Centerpartiet

Lagförslaget (Prop. 2016/17:108) innehåller straffskärpningar av könsstympning vilket ligger i linje med centerpartiets feministiska värderingar. Centerpartiets beslut att rösta igenom propositionen kan berott på partiets syn om att all form av diskriminering som kvinnor utsätts för ska bekämpas. Olika typer av sexuellt våld och kränkningar av den kroppsliga integriteten begränsar kvinnors frihet (Centerpartiet, 2013, s. 7). Centerpartiet ser således allvarligt på att kvinnor tvingas till könsstympning vilket ses som en motpol till partiets vision om att alla ska ha rätten att vara den man själv vill (Centerpartiet, 2013, s. 7). Beslutet kan även legat i grund med partiets tankar om att man måste ta till hårda tag för att få bukt med att kvinnors utsätts för våld emot deras vilja. Det ses som ett vidrigt brott där partiet vill att fler straffas (Centerpartiet, u.å a). Åsikter som ligger i linje med retributistiska tanken om att förövaren ska stå för sina handlingar och där befolkningen ska ha förtroende för rättssamhället där offret känner stöd (Centerpartiet, u.å b). Lagförslaget kan ses ligga i linje med partiets syn på straff samt med vad man vill att samhället ska se ut utifrån partiets feministiska perspektiv.

4.5.6 Moderaterna

Moderaternas ideologiska ståndpunkter när de gäller trygghet och rättvisa är att staten har skyldighet att skydda medborgarna. Staten ska ta sitt ansvar och man ska förvänta sig som medborgare att brottsligheten i Sverige tas på allvar så man kan leva sitt liv som man själv behagar (Moderaterna, 2013, s. 11). Att moderaterna tar sitt ansvar för de offentliga åtgärderna är ett sätt att värna om människors trygghet.

Orsakande faktor till otrygghet är när människor inte åsidosätter respekt för varandra (Moderaterna, 2013, s. 12). Moderaterna vilja att ta itu med otryggheten utmärker partiet i sitt anförande då de nämner att man måste respektera varandra och att straffens längd visst har betydelse då kriminella tar rationella beslut (Sveriges riksdag, 2017, s. 69). Det är viktigt att bekämpa brottsligheten och ge upprättelse för brottsdrabbade då trygghet inte kan råda med hot och våld närvarande (Moderaterna, 2013, s. 12). Individer som begår brott måste även vara beredd att ta konsekvenserna för sina handlingar (Moderaterna, 2013, s. 10). Moderaterna styrker antagandet i sitt anförande med orden ”Nej, det är naturligtvis bättre att den person som är gärningsman och kriminell sitter i fängelse” (Sveriges riksdag, 2017, s. 69).

Ett medel som moderaterna anser legitimt för att upprätthålla goda värderingar om respekt till varandra är att stifta lagar. Lagstiftning är inte allt men det behövs för att avskräcka till nya handlingar och ge brottsoffren upprättelse (Moderaterna, 2013, s. 12). Fokus riktas mot brottsoffren och de ingår i partiets rättvisesyn att människor har en stark känsla jämt mot rättvisa. (Moderaterna, 2013, s. 13). Moderaterna har ett retributistiskt förhållningsätt då partiet har offret i fokus, stark rättvisekänsla samt att de anser att förövare har ett personligt ansvar för sina handlingar (Moderaterna, 2013, s. 10). Moderaterna ser de som ett ansvarstagande att skärpa straffen mot avvikande handlingar som drabbar samhället negativt (Moderaterna, 2013, s. 12).

4.5.7 Kristdemokraterna

Kristdemokraternas beskriver att det är det offentliga uppgift att skipa rättvisa som kristdemokraterna definierar som ett grundvärde som förutsätter en balans mellan människors intressen, rättigheter och skyldigheter (Kristdemokraterna, 2015, s. 37). Samhället måste enligt kristdemokraterna ge tydliga signaler om vad som är rätt kontra fel (Kristdemokraterna, 2015, s. 39). Man kan tyda en gemensam samhällelig moral om hur man ska bete sig och det är då viktigt att samhället ställer sig på offrets sida. (Kristdemokraterna, 2015, s. 38). Straffet ska ha som syfte att avskräcka andra att begå brott, men även att förövaren ska få insikt vad denne har gjort. Genom straff ska förövaren sona sin skuld gentemot staten samt emot brottsoffret (Kristdemokraterna, 2015, s. 40). Särskilt vill partiet se strängare straff för våldsbrott (Kristdemokraterna, 2019).

Kristdemokraterna förhåller likande moderaterna i tanken om straffets funktion. Retributistiskt förhållningsätt om att offret, och samhället, ska få upprättelse och där förövaren ska stå för sin handling. Lagförslagets innehåll gällande att skärpa straffen för brottstyperna grov misshandel, grov olaga hot samt könsstympning är grova brott där straffen bör stå i proportion till handlingen allvar. Motivering att rösta igenom lagförslaget (Prop. 2016/17:108) ligger i linje med partiets syn på skärpta straffen då det besvarar den allmänna rättskänslan genom att upprätthålla den samhälleliga moralen om vad som accepteras som är rätt och fel.

4.5.8 Sverigedemokraterna

Sverigedemokraternas syn på människan är att alla bär ett ansvar för sina handlingar och vad de kan ge för konsekvenser. Om man väljer att bryta sina skyldigheter, att följa demokratiskt stiftade lagar, ska man vara beredd att stå till svars (Sverigedemokraterna, 2011, s. 7). Politikens viktigaste uppgift är att försöka skapa, stödja och upprätthålla moral och lagar för att hjälpa individer att bejaka de goda sidorna inom sig (Sverigedemokraterna, 2011, s. 9). Man kan tolka att partiet har ett retributistiskt förhållningsätt i synen på straff och är således positivt inställd till straffande då varje människa har ett eget ansvar och måste vara beredd att stå till svars för sina handlingar.

Sverigedemokraternas beslut att rösta emot lagförslaget (Prop. 2016/17:108) kan ha sin förklaring i att förslaget inte tillräckligt uppfyller de moraliska kriterier som partiet värdesätter. Politiker ska med lagstiftande hjälpa människor att framhäva sina goda sidor. Lagförslaget (Prop. 2016/17:108) ses som alldeles för mildt för att få människor på rätt väg. Alldeles för låga straff anser partiet får en negativ följd för människan då det inte hjälper individer att få fram sina goda sidor (Sveriges riksdag, 2017, s. 62).

I synen på brottsoffret anser Sverigedemokraterna att offrets intresse alltid ska prioriteras före förövaren och att det straff förövaren döms till ska stå i rimlig proportion till brottet. Viktigt är även att offret ska känna upprättelse för den skada denne har lidit. Lagar som beslutas ska även stå i samklang med den folkliga rättskänslan (Sverigedemokraterna, 2011, s. 38). Ideologiska motiv till att rösta emot lagförslaget kan ses som liknande som i lagförslaget (Prop. 2017/18:177) då regeringens proposition ses inte som tillräckligt värdigt utifrån Sverigedemokraternas perspektiv.

4.6 Strategiska motiv

4.6.1 Socialdemokraterna

Frågor gällande jämställdhet och skärpta straff är frågor som engagerar flera partier men som även uppfattas som viktig för väljarna. Socialdemokraternas lagförslag om att skärpa straffen för allvarliga våldsbrott (Prop. 2016/17:108) ökar chansen till att vinna röster då man förhåller sig till den allmänna rättskänslan. Partiet har även en relativt högt förtroende av väljarna på dessa frågor vilket partiet utnyttjar (Novus, 2019, s.2). Partiet utmålar sig som ansvarstagande

genom att ta i tur med frågor som uppfattas relevanta. Socialdemokraterna ökar chansen till att öka stödet från väljare då en faktor till hur väljarna röstar är partiernas framtoning för allmänheten. (Savigny, 2008, s. 26). Socialdemokraterna ligger på historiskt låga opinionssiffror när beslutet för lagförslaget (Prop. 2016/17:108) sker och är i behov av ökat väljarstöd (Se: Bilaga 1). I sitt anförande beskriver partiet att de tar hänsyn till samhällets förändrade syn på allvarligheten på vissa brottstyper och att skärpa straffen är då nödvändigt.

4.6.2 Miljöpartiet

Likt flera riksdagspartier har Miljöpartiet haft låga opinionssiffror och svårt att locka nya väljare. Partiet ligger vid perioden när lagförslaget beslutas runt fyra procent och riskerar att åka ur riksdagen (Se: Bilaga 1). I likhet med Socialdemokraterna beskriver miljöpartiet i sitt anförande vikten av att viktigt att svara på den allmänna förändringen på syn angående vissa brott. Partiets uttalande om att skärpa straffen för könsstympning är positivt då de står i proportion till skadan straffet orsakar (Sveriges riksdag, 2017, s. 70). Uttalandet kan ses som ett försök i att bevisa för väljarna att partiet visar omtanke om de drabbade. Att från poliskt håll inte visa omtanke och medlidande kan skada partiets framtoning gentemot väljarna. Man kan ses som icke legitim i väljarnas ögon då man inte uppfyller det som ses som moraliskt rätt (De Jonge, 2005, s. 122).

Partiet är även beroende av att ha goda relationer med andra partier för att kunna vara med och påverka. En naturlig samarbetspartner är Socialdemokraterna som de sitter i regering med. Socialdemokraternas uttalande om att de inte kommer gå till val med miljöpartiet i de kommande riksdagsvalet kan tvinga miljöpartiet att agera. Socialdemokraterna nämner att ”Vi går till val som enskilt parti. Vi ser ett rödgrönt samarbete som något väldigt bra för svensk politik. Men vi vill gärna se mer av samarbete i politiken. Den blockpolitik som varit tror vi inte är bra för Sverige” (Svarfvar & Haddad, 2016). Ett sådant uttalande skapar osäkerhet kring det parlamentariska samarbetet mellan miljöpartiet och socialdemokraterna. För miljöpartiet kan det då vara ett medvetet övervägande att hålla med sitt troligaste samarbetsparti. Att ställa sig bakom gemensamma ståndpunkter kan ses som ett strategiskt handlande i försök att upprätthålla tidigare koalitioner.

4.6.3 Sverigedemokraterna

Opinionsundersökningar från Novus tyder på att Sverigedemokraterna är det näst största partiet när lagförslaget beslutas (Se: Bilaga 1). Tänkbar anledningen till partiets beslut att rösta emot lagförslaget kan vara att vilja profilerar sig som det legitima alternativet gällande brottsfrågor jämt mot de andra partierna. Sverigedemokraterna försöker utstråla legitimitet och effektivitet genom att lägga extra stor vikt på brottsoffret och straffets moraliska betydelse. Det centrala är partiets självbild för väljarna.

När lagförslaget (Prop. 2016/17:108) beslutades har Sverigedemokraterna inte några självklara parlamentariska samarbeten då inget av de resterande riksdagspartierna är intresserade. Att satsa på att maximera nyttan på väljararenan och försöka övertala väljarna om sina värderingar ses då som mer relevant (Wedin, 1982, s. 138–139). Sverigedemokraterna satsar på att ge extrema förslag angående straff för att förändra tankesättet angående straff och dess värde. Att ge enkla lösningar på frågor som människor i allmänhet uppfattar som viktiga (Wedin, 1982, s. 137). Exempelvis frågan om trygghet något som av väljarna uppfattas som viktig (Novus, 2018b, s. 1). Att argumentera om ännu hårdare straff med motiveringen att man har den goda medborgarna i fokus kan ses som en strategi att fånga väljarnas intresse och skapa en stark opinion.

4.6.4 Moderaterna

Under 2016 finns det en ökande majoritet av Moderaternas väljare som förhåller sig positivt till att partiet ska börja samarbeta med Sverigedemokraterna (TT, 2016). Moderaternas måste i detta läge tänka rationellt och prioritera gällande vilka partier man anser sig vilja samarbeta med. Beslutet om att rösta för skärpta straff för allvarliga brott (Prop. 2016/17:108) med motivationen att folket inte ser våld som legitimt i ett samhälle kan tolkas som att partiet närmar sig väljare som vill ha hårdare tag i form skärpta straff. Lämpligt för moderaterna att anpassa sin politik gentemot frågor som är aktuella (Wedin, 1982, s. 204). Likt i lagförslaget (Prop. 2017/18:177) kan moderaternas agerande ses som försök till att ge utstrålning av effektivitet samt legitimitet för den delen av väljare som vill samarbeta med Sverigedemokraterna. Om man inte närmar sig dem sortens väljare riskerar partiet förlora väljare till Sverigedemokraterna. Likt som i lagförslaget (Prop. 2017/18:177) kan moderaterna försöka locka lättpåverkade väljare (Grundig, 2009, s. 754).

Moderaterna i har innan valet en intern förtroende kris. De handlar om ett minskat förtroende för partiledaren Anna Kindberg Batra efter uttalande om att förhandla med sverigedemokraterna, men även att man inte tror att partiet ska kunna ta över regeringsmakten och styra Sverige (Larsson, 2017). Moderaterna måste då skapa legitimitet och bevisa motsatsen för partimedlemmarna men även för väljarna. Att ta i tur med aktuella frågor kan vara ett försök att utstråla effektivitet och ansvarstagande. Moderaternas kamp med att få tillbaka förtroendet är att arbeta med den allmänna rättskänslan samt att följa sina egna ideologiska preferenser.

4.6.5 Vänsterpartiet

Vänsterpartiet försöker utmärka sig från resterande riksdagspartier då de förnekar regeringens kompetens att besluta om straffpolitiska frågor. Uttalandet omfattar kritik om att regeringen inte genomfört en ordentlig konsekvensanalys och tagit i beaktande lagförslagets konsekvenser. Även att regeringen inte förhåller sig till fakta och istället agerar känslomässigt (Sveriges riksdag, 2017, s. 63). Uttalande som kan ha i syfte att vilja svartmåla andra partiet och utstråla en bild om att partiet innefattar egenskaper såsom legitimitet, ansvarstagande och effektivitet. Att nämna att ens motståndare inte förhåller sig till forskning kan ses som ett sätt att hänvisa till annan instans som är mer lämpligt (Lewin, 2002, s. 24)

Partiets beslut att inte stödja lagförslaget kan ha motivet att öka sitt väljarstöd genom att utmärka sig som ett relevant och slagkraftig alternativet för att öka tryggheten i samhället. Anledning till att vänsterpartiet valde att avstå att rösta kan även ha berott på att lagförslaget inte låg i linje med partiets framtida vision om hur ett tryggt samhälle ska utformas. Jämfört med (Prop. 2017/18:177) kan det vara så att (Prop. 2016/17:108) i allt för mycket strider emot vänsterpartiets ideologiska värderingar. Att rösta igenom lagförslaget (Prop. 2016/17:108) har således ingen positiv effekt för vänsterpartiet då lagförslaget enligt dem för samhället i en riktning som ses icke önskvärt. Vänsterpartiet utgår således från ett rationellt handlande och gör en analys av vad lagförslaget kan få för effekter. Att avstå omröstningen och lägga en reservation i försök att stoppa lagförslaget binder partiet sig till sina ideologiska värderingar.

4.6.6 Liberalerna

Liberalernas motiv till att avstå att rösta gällande lagförslaget (Prop. 2016/17:108) kan ses som likande motiv som partiets agerande utefter i lagförslaget (Prop. 2017/18:177). Att avstå

omröstningen och lägga in en reservation kan var ett försök att bevisa att man står fast vid sina feministiska värderingar. I sitt anförande beskrivs betydelsen av att komma åt mäns våld mot kvinnor och att de vill skärpa straffen för flera brottstyper omfattade detta (Sveriges riksdag, 2017, s. 65). Agerande med syfte att försöka bevisa för väljarna att partiet håller fast vid sin feministiska ideologi och att man inte gör avsteg i sina preferenser. Utmåla en självbild av legitimitet och trovärdighet för att kontra de låga opinionssiffrorna. Med detta bevisas att partiet inte är emot skärpta straff men att de ändå tar frågan om kvinnors frihet på allvar. Strategin Liberalerna genomför är att binda sig till sina värderingar. Att man under alla omständigheter väljer att håla fast vid ens preferenser och förklara sig ovillig att göra avsteg från ens värderingar (Lewin, 2002, s. 28). Försöket att inte hamna i en förtroende kris hos väljare som förväntar sig att partiet ska vara feminister. Det kan även vara försök att göra tillägg i dagordningen. Att lägga in en reservation i försök att splittra sina motståndare genom att ta upp aspekter där partier inte är överens (Lewin, 2002, s. 26). Även att de förnekar kompetensen då de i sitt uttalande kritiserar vänsterpartiets försök i att avslå propositionen som oansvarigt (Sveriges riksdag, 2017, s. 65).

4.6.7 Kristdemokraterna

I beslutandet för lagförslaget (Prop. 2016/17:108) väljer kristdemokraterna att inte kommentera i riksdagsdebatten om sitt beslutfattande. Det kan tolkas som att lagförslagets (Prop. 2016/17:108) delvis stämmer överens med partiets ideologiska grundsyn. Att man väljer att rösta igenom lagförslaget (Prop. 2016/17:108) bevisar att partiet står fast vid sina ideologiska värderingar. Det skickar ut viktiga signaler om hur partiet står ideologiskt i frågor om brott och straff i en tid då partiet har det svårt få väljare. Kristdemokraterna har låga opinionssiffror och riskerar i ett kommande val att åka ur riksdagen. Relevant att då försöka övertyga sina väljare att partiet är effektivt och att rösta på dem inte är meningslöst. Med partiets olika kärnfrågor där trygghet i form av högre straff väger högt fokuserar partiet på att hålla kvar strategiska väljarna som röstar på de parti som ligger närmast deras intresse. (Grundig, 2009, s. 754). Relevant då det kristdemokratiska väljare har stort förtroende hos sitt parti gällande frågan om lag och ordning (Novus, 2019, s.2). Centralt kan även vara att byggde upp legitimitetsbilden av själv för att kunna vida hålla koalitioner. Exempel att partiet håller sig till sin retributistiska ståndpunkter för att koalition med moderaterna ska upplevas som relevant. Att ta tillvara partiernas likheter gällande straffandet för att skapa och vidhålla att koalitionen fortfarande ses om legitim.

4.6.8 Centerpartiet

Centerpartiet har innan beslutfattandet motiv att satsa på väljararenan. Under perioden moderaterna hade en intern kritik gentemot Anna Kindberg Batra kan man tyda utifrån opinionssiffrorna att skillnaden i stödet från väljarna inte är markant mellan Centerpartiet och Moderaterna. En anledning kan bero på Annie Lööf höga förtroende bland väljarna jämfört med moderaternas Anna Kindberg Batra. (Novus, 2018a, s.3). Moderaterna uppfattas ha tappat kontrollen som den naturliga ledaren för alliansen (Marmorstein, 2017). Centerpartiet kan i detta skede se möjligheten att gå om moderaterna och bli alliansens ledande parti till riksdagsvalet. Ett försök att spela på väljararenan och vinna så många röster som möjligt för att kunna maximera sitt inflytande. Med lagförslaget (Prop. 2016/17:108) försöker partiet måla upp en bild som ansvarstagande, effektivt och ett relevant alternativ till att styra riksdagen. Genom att gå den allmänna rättskänslan till mötes bevisa en vilja av att ha ordning och reda. Att stå för skärpta straff kan ses som en möjlighet för partiet att vinna väljarnas förtroende.

5 SLUTSATSER OCH AVSLUTANDE DISKUSSION

5.1 Slutsatser

5.1.1 *Varför beslutar de svenska riksdagspartierna att rösta igenom lagförslaget om en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet? (Prop. 2017/18:177).*

Man kan konstatera att i lagförslaget om en ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet (Prop. 2017/18:177) har feministiska motiv varit avgörande då de feministiska partierna haft tydliga argument för ett jämställt samhälle och demobilisering av patriarkala strukturer. Att skärpa straffen utifrån feministiska värderingar kan uppfattas som att man förhåller sig till straff med konsekventalistiska argument då man vill ändra samhället i grunden för att motverka våldtäkter och diskriminering. Tillsammans med retributivismen har feministiska värderingar och strävan efter jämställdhet legat till grund för att riksdagspartierna röstade igenom lagförslaget (Prop. 2017/18:177).

Ideologi har även påverkat det strategiska handlandet gällande lagförslaget. De partier som har en feministisk grundsyn kan lagförslaget ligga i harmoni med partiernas ideologiska

grunduppfattningar (Wedin, 1982, s. 141). Exempelvis vänsterpartiet som genom rationellt handlande övervägde att lagförslaget (Prop. 2017/18:177) var värt att rösta igenom trots att de motsätter partiets syn om straffets funktion. Ideologiska motiv om jämställdhet kan således forma kriminalpolitiken om lagförslagen står i linje med ett partis hjärtefrågor.

Partierna har strävat efter att skapa legitimitet genom att försöka svartmåla varandra (Lewin, 2002, s. 331). Att förneka kompetensen hos andra partier får ens egna parti att ses som lämplig för att fatta beslut. För att maximera sitt väljarstöd väljer även flera partier att binda sig vid sina ideologiska preferenser i syfte att skapa trovärdiga och legitimitet. Exempel moderaterna som genom (Prop. 2017/18:177) försöker vinna lättpåverkade väljare.

Strävan har varit att skapa parlamentariska samarbeten men även att hålla samman och splittra koalitioner. Regeringen motiv med lagförslaget (Prop. 2017/18:177) kan ses som försöka splittra den enade oppositionen genom att lägga fram lagförslaget på dagordningen.

Samarbetet inom alliansen sätts på prov då man kan tyda ideologiska oenigheter vilket sänder ut signaler till väljarna och riksdagen att alliansen som helhet inte är en stark politisk kraft.

För att väljarna ska lägga sin röst på alliansen måste de tro att koalitionen kan påverka politiken (Bos & van der Brug, 2010, s. 779). Allianspartierna hade således motiv att försöka hålla samman ens parlamentariska samarbete. Att maximera det parlamentariska inflyttandet låg till grund för bägge propositionernas skulle fastställas. Dock kunde man tyda att motivet att maximera ens parlamentariska inflytande hade en avgörande roll i omröstningen av (Prop. 2017/18:177).

Att maximera nyttan på den interna arenan kan tydas inte varit det avgörande motivet till att de bägge lagförslagen röstades igenom. Däremot har partierna miljöpartiet, moderaterna och liberalerna interna kritiker som kräver att partierna ska agera på olika sätt. I lagförslaget (Prop. 2017/18:177) tar miljöpartiet och liberalerna dem interna kraven i beaktande vilket påverkade partierna att rösta igenom lagförslaget.

5.1.2 Varför beslutar de svenska riksdagspartierna att rösta igenom lagförslaget om straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott? (Prop. 2016/17:108).

Feministiska värderingar var även närvarande när riksdagen röstade igenom lagförslaget om straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott (Prop. 2016/17:108). Exempelvis hur miljöpartiet och centerpartiet legitimerade sina beslut med motivet att förhindra diskriminering av kvinnor. Övervägande att lagförslaget (Prop. 2016/17:108) röstades igenom var den

partienighet som rådde gällande straffandets syfte. Majoriteten av partierna förhöll sig till retributivism vilket var avgörande till att lagförslaget (Prop. 2016/17:108) röstas igenom. Vänsterpartiet var det enda partiet som urskilde sig genom binda sig till konsekventalistiska värderingar gällande straffandet.

Likt som i (Prop. 2017/18:177) eftersträvar partierna i (Prop. 2016/17:108) att vinna väljare. Partiernas strävan att utstråla legitimitet och effektivitet är kopplat till motivet att maximera nyttan på väljararenan då det är centralt för att vinna väljarna sympatier (Bos & van der Brug, 2010, s. 793). Att lagförslagen röstas igenom kan bero på partiernas strävan efter att maximera sitt väljarstöd. Motivet finns närvarande i båda beslutssituationerna men det kan tydas att motivet överväger i större utsträckning i (Prop. 2016/17:108).

Legitimitet har likt som i väljararenan varit en drivande faktor för partiernas strävan att maximera nyttan inom den parlamentariska arenan. Ingen politisk koalition är säker och motiv för riksdagspartierna är att försöka ingå i stabila samarbeten. Genom rationellt handlande ville partierna skapa så goda chanser som möjligt till att besluta och få parlamentariskt inflyttande. Miljöpartiet som med låga opinionssiffror försöker via lagförslaget (Prop. 2016/17:108) hålla sig tillgodo jämte emot socialdemokraterna. Strategiskt handlande för den parlamentariska arenan liknar väljararenan då partier binder sig till sina ideologiska preferenser. I (Prop. 2016/17:108) kan det tydas att alliansen inför lagförslaget strävar efter att förhålla sig likande till varandra för att påvisa enighet. Om alliansen röstade emot varandra skulle de inte gynna alliansen som helhet (Wedin, 1982, s. 135).

Att tillfredsställa den interna arenan har inte varit avgörande i genomdrivandet av (Prop. 2016/17:108). Endast moderaterna förhåll sig till den interna arenan i försök att bygga upp sitt förtroende för sina partimedlemmar. Lagförslaget kan ses som verktyg för att kontra de interna kritiken. Genom att sitt beslutfattande tillgodose den interna kritiken vilket ligger i intresse då interna oenighet utstrålar negativa signaler som skadar ens möjligheter att maximera nyttan på de övriga arenorna.

5.2 Avslutande diskussion

Politikerna har jämt med varandra liknande motiv till sina beslutfattande och som nämnt i Lewin (2002, s. 17) kan man tyda att strategiska bedömningar ständigt varit närvarande i partiernas beslutfattanden. Partierna har agerat rationellt och tagit faktorer så som den

allmänna rättskänslan, vikten av att utstråla legitimitet och frågor som väljarna anser som angelägna i beaktande. Motiveringar som påverkat politikernas handlanden är det då kommande riksdagsvalet och ett framtida valresultat där partierna strävar efter att maximera nyttan på det strategiska arenorna. För att besvara frågeställningarna om varför de svenska riksdagspartierna röstade igenom lagförslagen (Prop. 2017/18:177) och (Prop. 2016/17:108) kan man dra gemensamma slutsatser att det finns likheter i motiv för bägge lagförslagens införande.

Att lagförslagen röstades igenom har starka ideologiska motiv. Mellan riksdagspartier finns det en blocköverskridande ideologisk överenskommelse vilket beror på att det finns en gemensam syn om varför lagförslagen är nödvändig. Den kriminalpolitiska trenden gällande skärpta straff kan styrkas genom ideologiska värderingar då det i båda lagförslagen finns en majoritet som förhåller sig till retributivism. Gällande båda lagförslagen förhåller sig moderaterna, kristdemokraterna och sverigedemokraterna tydligast till retributistiska värderingar. Dock har de resterande partier, med vänsterpartiet som undantag, liknande värderingar då man anser att offret ska sättas fokus och att straffet ska bidra till att ge återupprättelse för brottsdrabbade. Att vänsterpartiet valde att urskilja sig påverkade dock inte att lagförslaget röstas igenom då det fanns en stark majoritet som förhöll sig till retributivism. Således finns det en partipolitisk majoritet som är eniga om att straffen bör skärpas. Partierna har en gemensam syn om att straffen ska bestämmas utifrån ett rättvis perspektiv då det har ett värde i att skippa rättvisa samt bevisa vad som är rätt kontra fel. Intressant är hur frågor om jämställdhet och feminism legat grund till att lagförslagen röstades igenom och på så sätt bidragit till kriminalpolitikens utformning.

Vad befolkningen definierar som moral och rättvisa har haft betydande roll i att påverka kriminalpolitiken utformning då politikerna förhåller sig till det allmänhetens åsikter. Motiv för politikerna har varit att tillfredsställa den allmänna rättskänslan i åtanke för att skapa legitimitet för de egna partiet. Med sina beslutsfattanden försöker partierna gå väljarna till mötes för att försöka maximera sitt väljarstöd. Vad som avgör politikernas handlande är det faktorer som påverkar befolkningen om vad som anses vara rättvisa och moraliskt eftersträvsamt.

Likt partiernas strategiska motiv att vinna väljare finns det motiv i båda lagförslagen att maximera nyttan i den parlamentariska arenan. Partiernas strävan efter att få så stort parlamentariskt inflyttande som möjligt påverkade partiernas handlande och de tvingades att

överväga sina handlanden. Rationellt handlande som lede till att partierna gick varandra till mötes. Genom att släppa lös på sina egna preferenser för att de i längden ska gynna det egna partiet i arbetet att vidhålla parlamentariska samarbeten (Lewin, 2002, s. 187).

Centralt för partierna var att bevisa en stark koalition och att man hade en gemensamma självbild i åtanke. Det hade inte gett positiva signaler för väljarna om partierna röstade emot varandra i sådana viktiga frågor innefattande trygghet, jämställdhet och straff (Wedin, 1982, s. 135). Kriminalpolitiken formas således av de parternas strävan att maximera nyttan på den parlamentariska arenan genom att hålla samman sina koalitioner och splittra sin opposition.

Strategiskt handlande som användes var en sort av omtolkning av frågan vilket innebär att sätta frågan gällande skärpta straff i ett nytt sammanhang i försök att förbättra ens möjligheter för ens ställningstagande (Lewin, 2002, s. 399). Båda lagförslagen innefattar skärpta straff, men de feministiska partierna väljer att upplysa de delar som sitt eget parti gynnas av. Partierna omtolkar lagförslagen till sin personliga fördel genom att exempelvis tala om kvinnors utsatthet istället för skärpta straffen. Exempel på omtolkning av frågan är hur de feministiska partierna i lagförslaget (Prop. 2016/17:108) väljer att lägga sitt fokus på diskriminering gentemot kvinnor.

5.3 Framtida forskning

På grund av att lagförslagen skede i närheten av ett riksdagsval kan det ha påverkat vilka strategiska motiv som varit avgörande för partiernas beslutfattande. Flera undersökningar skulle kunna göras vid olika tidpunkter för att se om partiernas strategiska motiv skiljer med olika motiveringar. Även om man skulle göra likande undersökningar på andra lagförslag för att se om det finns likheter i motiv. Intressant borde även vara att göra likande undersökningar på andra länders kriminalpolitiska utveckling för att jämföra om kriminalpolitikens utformning i andra länder beror på likande grunder som i Sverige. För vidare forskning på ämnet skulle det vara legitimt att ta in flera faktorer för att undersöka kriminalpolitikens utformning. Exempelvis om vad som påverkar den allmänna rättskänslan. Vad har medias beskrivning av brottsligheten i Sverige för påverkan på den allmänna rättskänslan och således politikernas handlande.

REFERENSER

- Andrén, S. (2018, 11 september). Tidigare språkrör kritiserar Miljöpartiet. Sverigesradio. Hämtad från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7040655>
- Bos, L., & van, d. B. (2010). Public images of leaders of anti-immigration parties: Perceptions of legitimacy and effectiveness. *Party Politics*, 16(6), 777–799.
- Carlbaum, J. & Lauffs, T. (2017, 1 juni). Krav inom Liberalerna att byta ut partitoppen. SVT Nyheter. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/upsala/upsalaliberalerna-vill-byta-ut-partitoppen>
- Centerpartiet. (2013). En hållbar framtid. Hämtad 2019-04-17 från <https://www.centerpartiet.se/download/18.145b416915819de0fb62e10f/1478006852784/Här-kan-du-läsa-hela-idéprogrammet.pdf>
- Centerpartiet. (u.å a) Hedersrelaterade brott- Hämtat från <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/hedersrelaterade-brott>
- Centerpartiet. (u.å b). Rättssäkerhet. Hämtad från <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/rattssakerhet>
- Centerpartiet. (u.å c). Lag och rätt. Hämtad 2019-05-01 från <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt>
- De Jonge, Jan P. R. (2005). Rational choice theory and moral action. *Socio-Economic Review*, 3(1), 117–132.
- Demker, M., & Duus-Otterström, G. (2009). Realigning criminal policy. Offender and victim in the Swedish party system over time. *International Review of Sociology*, 19(2), 273–296.
- Elliott, K. (2018, 22 Februari). SVT/Novus: KD parkerar på bottensiffor. SVT Nyheter. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svt-novus-kd-parkerar-pa-bottensiffor>
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson,., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolter Kluwer Sverige AB.
- Grundig, F. (2009). Political strategy and climate policy: A rational choice perspective. *Environmental Politics*, 18(5), 747–764.
- Hoffman, J. & Graham, P. (2015). *Intruduction to politoical theory*. New York: Routledge.
- Holmin, M. (2018, 24 maj). Nu har Sverige en samtyckeslag – det här innebär den. SVT Nyheter. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/den-nya-samtyckeslagen-det-har-sager-den>
- Justitiekottet. (2017). Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/7B4A5E25-46A7-4188-A1E2-920529175864>
- Justitiekottet. (2018). En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet. Hämtat från <https://data.riksdagen.se/fil/04B4C2CA-0E44-42EB-909A-417F60786739>

- Kristdemokraterna. (2019a). Trygghet. Hämtad 2019-04-18 från <https://kristdemokraterna.se/lag-och-ratt/>
- Kristdemokraterna. (2019b). Våra viktigaste frågor. Hämtad från <https://kristdemokraterna.se/var-politik/var-politik/>
- Larsson, Y. (2017, 24 Maj). Ny mätning: Moderaterna och Centerpartiet snart lika stora. SVT nyheter. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ny-matning-moderaterna-och-centerpartiet-snart-lika-stora>
- Lewin, L. (2002). Ideologi och strategi. Lund: Studentlitteratur AB.
- Liberalerna. (2017). Frihet i globaliseringens tid. Hämtat 2019-04-18 från <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/liberalernas-partiprogram.pdf>
- Liberalerna. (u.å). Sveriges utmaningar och regeringsfrågan. Hämtad 2019-05-08 från <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/161006-nyhetsbrev.pdf>
- Marmorstein, E. (2017, 14 Maj). Förtroendet för Anna Kinberg Batra rasar. SVT Nyheter. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/fortroendet-for-anna-kinberg-batra-rasar>
- Med förbud mot könsstympning av kvinnor (SFS 1982:316). Stockholm: Socialdepartementet
- Miljöpartiet. (2013). Partiprogram. Hämtat 2019-04-17 från https://www.mp.se/sites/default/files/miljopartiets_partiprogram_lagupplöst_2013.pdf
- Moderaterna. (2013). Moderaternas idéprogram- ansvar för hela Sverige. Hämtad 2019-04-19 från https://moderaterna.se/sites/default/files/page_attachments/2017-06/ideprogram_-_ansvar_for_hela_sverige_2013_1.pdf
- Möller, T., & Bäck, M. (2003). Partier och organisationer. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Novus (2018c). Samtliga svenska väljarbarometrar. Tillgänglig: <https://novus.se/valjaropinionen/samtliga-svenska-valjarbarometrar/>
- Novus. (2018a). Novus rapport: Löfven och Busch Thor i förtroendetoppen. Hämtad från <https://novus.se/wp-content/uploads/2018/12/d5d31836734867e1f51901cf9249a9c4.pdf>
- Novus. (2018b). Rapport: Sjukvården fortsatt väljarnas viktigaste fråga. Hämtad från <https://novus.se/wp-content/uploads/2018/12/eac31f61b6ba2bfb0ae92758585b5796.pdf>
- Novus. (2019). Rapport: Bästa parti i de viktigaste frågorna. Hämtad från <https://novus.se/wp-content/uploads/2018/12/8f39f4ddfa8bdcd546bbfff7d28f4e83.pdf>
- Prop. 2016/17:108. Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/49171d/contentassets/7f9f7de26a8142c3919a4241caed613d/straffskalorna-for-vissa-allvarliga-valdsbrott-prop.-201617108>

- Prop. 2017/18:177. En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet. Tillgänglig:
<https://www.regeringen.se/4950e9/contentassets/20977a5e47ab41bd89e4ff609208bfa8/en-ny-sexualbrottslagstiftning-byggd-pa-frivillighet-prop.-201718177>
- Quackenbush, S. L. (2004). The rationality of rational choice theory. *International Interactions*, 30(2), 87–107.
- Sarnecki, J. (2015). *Introduktion till kriminologi*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Savigny, H. (2004). Political marketing: A rational choice? *Journal of Political Marketing*, 3(1), 21–38.
- Schlaug, B. (2017, 24 maj). ”MP måste ta gräsrötternas kritik på allvar”. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/opinion/birger-schlaug-om-mp>
- Silberstein, M. (2017, 28 maj). *Analys: Socialdemokraterna vill styra med Liberalerna och Centerpartiet*. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/kalla-s-vill-styra-med-l-och-c>
- Sjöblom, G. (1968). *Party strategies in a multiparty system*. Lund: Studentlitteratur.
- Socialdemokraterna. (2013). *Ett partiprogram för förändring*. Hämtad 2019-04-18 från https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/var-politik/partiprogram-och-riktlinjer/ett-program-for-forandring_2013.pdf
- Socialdemokraterna. (2018a). *Kriminalpolitiskt program*. Hämtad 2019-04-18 från <https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/aktuellt/kriminalpolitiskt-program-2018-06-07.pdf>
- Socialdemokraterna. (2018b). *Samarbete över blockgränsen, inte över anständighetsgränsen*. Hämtad 2019-04-24 från <https://www.socialdemokraterna.se/aktuellt/2018/samarbete-over-blockgransen-inte-over-anstandighetsgransen/>
- Svarfvar, K. & Haddad, P. (2016, 24 september). *S går till val 2018 utan samarbete med MP*. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/s-gar-till-val-2018-utan-samarbete-med-mp>
- Sverigedemokraterna. (2011). *Sverigedemokraternas principprogram 2011*. Hämtad 2019-04-18 från https://sd.se/wp-content/uploads/2013/08/principprogrammet2014_webb.pdf
- Sveriges riksdag. (2017). *Riksdagens protokoll 2016/17:100*. Hämtad 2019-04-15 från <https://data.riksdagen.se/fil/9AA0A326-9855-49C9-AC26-3B90388FCAE6>
- Sveriges riksdag. (2017b). *Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott*. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/straffskalorna-for-vissa-allvarliga-valdsbrott_H401JuU14
- Sveriges riksdag. (2018b). *Riksdagens protokoll 2017/18:116*. Hämtad 2019-04-16 från <https://data.riksdagen.se/fil/38C4137C-1C31-4948-BB88-7ABFB7439672>

- Sveriges riksdags. (2018a). En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet. Hämtat 2019-05-02 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/en-ny-sexualbrottslagstiftning-byggd-pa_H501JuU29
- Tham, H. (2018). Kriminalpolitik: Brott och straff i Sverige sedan 1965. Stockholm: Nordstedt Juridik AB.
- TT. (2016, 24 september). Allt fler M-sympatisörer vill ha SD-samarbete. SVT Nyheter. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/allt-fler-m-sympatisorer-vill-ha-sd-samarbete>
- Ward, H. (1998). A game theoretic analysis of the politics of taking it in turns. *British Journal of Political Science*, 28(2), 355–387.
- Wedin, J. (1982). Spelet om trafikpolitiken. Stockholm: Nordstedts & Söners förlag.
- Vänsterpartiet. (2016). Vänsterpartiets. Hämtat 2019-04-19 från https://www.vansterpartiet.se/app/uploads/2017/06/Partiprogram_V-1jun2017.pdf
- Vänsterpartiet. (2017). Stor skillnad på samarbete åt vänster eller höger. Hämtad 2019-05-10 från <https://www.vansterpartiet.se/stor-skillnad-pa-samarbete-at-vanster-eller-hoger/>
- Vänsterpartiet. (2018). Kriminalitet. Hämtat 2019-05-01 från <https://www.vansterpartiet.se/politik/kriminalitet/>

BILAGA 1

År	Månad	Företag	M	L (FP)	C	KD	S	V	MP	SD	Övriga	M FP C KD (1)	S V MP (2)	FI	P
2018	Augusti	Novus	19,4	6,2	8	5,3	24,3	10,2	5,7	18,2	2,8	38,9	40,2		
2018	Augusti	Novus	19,3	5,3	10	3,5	25,1	8,7	6,2	19,2	2,7	38,1	40		
2018	Augusti	Novus	18,1	5,9	9,6	3	24,2	9,6	5,2	21,6	2,8	36,6	39		
2018	Juli	Novus	19,6	5	8,4	3,2	23,7	10,1	5,7	21,6	2,7	36,2	39,5		
2018	Juni	Novus	19,8	4,8	8,9	3,4	24,5	9	4,7	22,4	2,5	36,9	38,2		
2018	Juni	Novus	21,1	4,6	8,9	2,9	23,8	9,1	4,5	21,9	3,2	37,5	37,4		
2018	Maj	Novus	20,6	4,4	9,4	3,5	26,9	8,4	4,3	19,2	3,3	37,9	39,6		
2018	April	Novus	22,1	5	9,2	3,5	26,9	8,1	4	18,2	3	39,8	39		
2018	Mars	Novus	22,6	5	9,3	3,2	27,8	7,8	3,8	17,8	2,7	40,1	39,4		
2018	Februari	Novus	23,7	4,6	8,8	2,7	28,4	8,1	4,3	17,1	2,3	39,8	40,8		
2018	Januari	Novus	23,8	5	8,9	2,7	28,6	7,6	4,1	16,5	2,8	40,4	40,3		
2017	December	Novus	21,3	5,4	9,8	3,3	29,5	7,5	4,3	16,8	2,1	39,8	41,3		
2017	November	Novus	19,9	5,5	11	3,6	28,6	7,3	5	16,6	2,5	40	40,9		
2017	November	Novus	20,6	4,8	10,8	3,8	29,8	7,6	4	16,2	2,4	40	41,4		
2017	Oktober	Novus	16,2	6,4	12,5	3,5	29,4	7,9	4,3	17,5	2,3	38,6	41,6		
2017	September	Novus	16,3	5,4	12	3,9	29,7	6,8	4,8	18,1	3	37,6	41,3	2	
2017	Augusti	Novus	15,2	5,5	12,8	4,3	29,3	7,6	3,9	18,7	2,7	37,8	40,8	1,8	
2017	Juni	Novus	15,9	5,8	12,5	3,3	27,3	8,4	4,5	20	2,3	37,5	40,2	1,3	
2017	Juni	Novus	16,6	5,6	13,3	3,1	27,3	7,6	4,3	19,3	2,9	38,6	39,2	2	
2017	Maj	Novus	16,4	5,3	12,2	3,9	28,3	7,5	4,3	19,5	2,6	37,8	40,1	1,9	
2017	April	Novus	16,4	5,2	12,6	3,4	28,2	7,4	4,2	19	3,6	37,6	39,8	2,5	
2017	Mars	Novus	18	5,9	12,2	3,2	26,7	7,1	4,6	19,2	3,1	39,3	38,4	2	
2017	Februari	Novus	19,1	5,3	11,5	3,1	27,1	7,8	4,5	18,5	3,1	39	39,4	2,3	
2017	Januari	Novus	22,4	5,4	9,3	3,3	26,9	7,7	4,4	17,7	2,9	40,4	39	2	
2016	December	Novus	21,8	5,4	9,3	3	27,3	7,4	4,9	17,9	3	39,5	39,6	2	
2016	November	Novus	23,1	5,6	8	3	26,6	7,5	5,1	17,8	3,3	39,7	39,2	2,4	
2016	Oktober	Novus	22,9	5,7	8,3	2,9	26,2	7,5	4,5	18,7	3,3	39,8	38,2	2,2	
2016	September	Novus	24,6	4,7	7,5	3,3	26,8	7,6	4,9	17,7	2,9	40,1	39,3	2,1	
2016	September	Novus	25,3	5,1	7,6	3,2	26,4	7,7	4,4	17,2	3,1	41,2	38,5	2,1	
2016	Juni	Novus	26	5	6,7	2,8	26,2	7,5	4,3	18,2	3,3	40,5	38	2,4	
2016	Maj	Novus	27,9	5,6	6,4	3,2	23,8	7,7	4,5	17,8	3,1	43,1	36	2,2	
2016	Maj	Novus	25,7	6,5	6	3,3	25,9	7,3	4,5	17,7	3,1	41,5	37,7	2,5	
2016	April	Novus	24	5,8	6,8	3,1	26	7,1	5,6	18,9	2,7	39,7	38,7	1,9	
2016	Mars	Novus	24,2	5,3	6,2	3,4	24,9	7,6	6,2	19,9	2,3	39,1	38,7	1,5	
2016	Februari	Novus	25	5,8	6,6	3,5	24,1	7,2	5,6	19,3	2,9	40,9	36,9	2	
2016	Januari	Novus	23,9	6,1	6,4	3,6	24,4	6,6	5,7	20,3	3	40	36,7	2,1	

Bilaga 1. Samtliga svenska väljarbarometrar. Beskänd från den januari 2016 till augusti 2018 samt visar enbart opinionssiffrorna. Novus (2018c).

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se